

**VILNIAUS MIESTO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJOS
IKIMOKYKLINIO UGDYMO SKYRIAUS
VEDĖJAS**

**ĮSAKYMAS
DĖL PRITARIMO VILNIAUS LOPŠELIO-DARŽELIO „AŽUOLAS“
IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMAI**

2025 m. rugsėjo d. Nr. A15 /25(2.1.4E-IKU)
Vilnius

Vadovaudamasi Ikimokyklinio ugdymo kriterijų aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2005 m. balandžio 18 d. įsakymu Nr. ISAK-627 „Dėl Ikimokyklinio ugdymo programų kriterijų aprašo“, 3 punktu ir Vilniaus miesto savivaldybės mero 2025 m. vasario 24 d. potvarkiu Nr. 955-263/25 „Dėl Almedos Kučinskienės įgaliojimo“,

p r i t a r i u Vilniaus lopšelio-darželio „Ažuolas“ ikimokyklinio ugdymo programai.

Vedėja

Almeda Kučinskienė

PRITARTA
Vilniaus miesto savivaldybės
administracijos
Ikimokyklinio ugdymo skyriaus vedėjo
2025 m. d. įsakymu Nr.

PATVIRTINTA
Vilniaus lopšelio-darželio „Ažuolas“
Direktoriaus
2025 m. d. įsakymu Nr.

VILNIAUS LOPŠELIO-DARŽELIO
„AŽUOLAS“ IKIMOKYKLINIO
UGDYMO PROGRAMA

**„NUO GILIUKO IKI
AŽUOLIUKO“**

2025 m.

I. Bendrosios nuostatos

Vilniaus lopšelio – darželio „Ąžuolas“ (toliau – Mokykla) ikimokyklinio ugdymo programa parengta pagal Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2023 m. rugsėjo 4 d. įsakymu Nr. V1142, patvirtintas Ikimokyklinio ugdymo programos gaires.

1.1. Regiono ypatumai ir Mokyklos savitumas

Regiono ypatumai. Gyvename sostinėje. Vilnius istoriniu, kultūriniu, gamtiniu, valstybinė svarbos požiūriu yra išskirtinis. Čia susitinka istorija ir naujovės, muziejuose gausu neįkainojamų vertybių. Miestas apipintas legendomis ir tikromis istorijomis. Vilniaus senamiestis – atversta istorijos knyga. 1994 m. Vilniaus senamiestis įtrauktas į UNESCO organizacijos Pasaulio paveldo sąrašą. Sostinėje veikia aukščiausios valdžios institucijos.

Mokyklos savitumas. Mokykla įsikūrusi Žirmūnų mikrorajone. Netoli Tuskulėnų dvaras – buvusi dvaro sodyba. Žirmūnuose turime išskirtinę galimybę džiaugtis netoli esančiu parku, pro kurį teką antra pagal ilgį Lietuvos upė - Neris arba Vilija. Mokykloje veikia 12 grupių: 3 ankstyvojo amžiaus grupės (2–3 m.), 6 ikimokyklinio amžiaus grupės (3–5 m.), 3 priešmokyklinio amžiaus grupės (5–7 m.).

Ypatingas dėmesys Mokykloje skiriamas vaikų sveikatos stiprinimui, fizinės ir psichinės sveikatos užtikrinimui, sveikos gyvensenos propagavimui bei prigimtinių vaikų poreikių patenkinimui. Mokyklos bendruomenė vadovaujasi sveikos gyvensenos principais ir juos taiko organizuojant ugdomąjį procesą. Mūsų Mokykla 2018 m. Sveikatą stiprinančių mokyklų tinklo ir aktyvių mokyklų veiklos koordinavimo komisijos sprendimu pripažintas „Sveikatą stipinančia mokykla“ (<https://www.hi.lt/sveikata-stiprinanti-mokykla/>), 2023 m. parengta ir sėkmingai įgyvendinama tęstinė sveikatos stiprinimo programa „Aukime sveiki“. 2021 m. Mokykla pripažinta „Aktyvia mokykla“ (<https://www.hi.lt/aktyvi-mokykla/>). Parengtas ilgalaikis fizinio aktyvumo skatinimo planas, kuriame numatytos fizinį aktyvumą skatinančios veiklos. Mokykla vykdo ilgalaikius projektus, kurių tikslas – vaikų sveikatos stiprinimo prevenciją, fizinio aktyvumo skatinimas, Lietuvos greitojo čiuožimo asociacijos projektas „Čiuožimas - mūsų laisvalaikis“, nacionalinis projektas, finansuojamas Lietuvos kapitalo įmonių „Sveikatiada“ (<http://sveikatiada.lt/>), LTOK projektas „Lietuvos mažųjų žaidynės“ (<https://www.ltok.lt/olimpinis-svietimas/lietuvos-mazuju-zaidynes>). Į šį procesą

įtraukiama visa mokyklos bendruomenė. Mokyklos erdvėse kuriamos edukacinės aplinkos vaikų sveikatos ugdymo, fizinio aktyvumo, kūrybiškumo, smalsumo skatinimui, skirtos erdvės ir priemonės. Įveiklintos grupių, lauko erdvės didina vaikų ugdymo(si) motyvaciją, skatina fizinį aktyvumą, ekologinį mąstymą. Mokykloje taikomi STREAM metodai, kurie skatina vaikus atrasti ir pažinti pasaulį. Plečiama IKT bazė ir jos efektyvus integravimas į ugdymo procesą. Mokykloje įrengta lauko laboratorija, lauko erdvės medžiai pritaikyti vaikų pažintinių gebėjimų stiprinimui, vidaus skaitymo erdvė, lauko bibliotekėlės - mainų nameliai, grupėse įrengtos ankstyvojo skaitymo erdvės, multisensorinė erdvė, lauko muzikinė erdvė, prieskoninių žolelių ir vaistažolių auginimo erdvė. Mokyklos bendruomenė kūrybiška ir atvira pokyčiams, sėkmingai rengia ir įgyvendina tarptautinius projektus „e-Twinning“ platformoje (<https://www.etwinning.lt/>), taip pat „Erasmus +“ (<https://erasmus-plus.ec.europa.eu/lt/about-erasmus/what-is-erasmus>) projektų pagalba plečia savo kompetencijas.

Mūsų Mokykla aktyviai dalyvauja Vilniaus miesto gyvenime, ugdydama vaikus kaip sąmoningus ir atsakingus Vilniaus miesto piliečius. Vaikai kartu su pedagogais įsitraukia į įvairius miesto organizuojamus projektus, aplinkosaugines iniciatyvas bei šventes. Dalyvaujame talkose, tvarkome aplinkines erdves, sodiname augalus, taip ugdydami meilę savo miestui ir gamtai. Reguliariai organizuojame pažintines ekskursijas po Vilnių – lankome muziejus, bibliotekas, teatrus, parkus ir istorines vietas. Tokios išvykos padeda vaikams geriau pažinti miesto kultūrą, istoriją bei sustiprina jų ryšį su aplinka. Taip pat bendradarbiaujame su įvairiomis miesto įstaigomis ir organizacijomis, kurios padeda praturtinti ugdymo procesą.

1.2. Požiūris į vaiką ir jo ugdymą

Mokykla neabejotinai tiki, kad kiekvienas vaikas yra *unikalus*. Todėl ugdymo procese akcentuojame „į vaiką orientuotą“ požiūrį bei pabrėžiame ugdymo individualizavimo svarbą. Tikime, kad kiekvienas vaikas gali ir nori ugdytis, siekti žinių, savo asmeninėmis galiomis kaupti patirtį. Mūsų tikslas yra rasti tinkamus ugdymosi metodus, būdus bei priemones, kurios būtų veiksmingai pritaikomos įvairių gebėjimų, temperamento, amžiaus, pomėgių ir poreikių ar charakterio vaikams. Mokyklos ikimokyklinio ugdymo programa grindžiama kognityvinio ir socialinio konstruktyvizmo raidos teorija. Konstruktyvizmo raidos teorija atspindi mūsų požiūrį į vaiką kaip aktyvų dalyvį savo ugdymosi procese – vaikas pats

aktyviai tyrinėja aplinką, kaupia patirtį ir konstruoja savo žinias. Sociokultūrinė teorija pabrėžia socialinio konteksto ir sąveikų svarbą – vaiko raida vyksta per bendravimą su suaugusiais ir bendraamžiais, o per šias sąveikas lavėja jo mąstymas, kalba, savivoka. Socialinė kognityvinė teorija artima tuo, kad vaikas pasaulio pažinimą grindžia stebėjimu, modeliavimu ir patirtimi dalijantis su kitais. Vaikas pasaulį suvokia kaip vientisą visumą, kur skirtingos patirtys persipina ir kuria jo individualų supratimą. Pasak J. Piaget (1952) vaikai mąsto kitaip nei suaugusieji, vaikai pereina skirtingus pažintinės (kognityvinės) raidos etapus, jų mąstymas tampa vis sudėtingesnis jiems sąveikaujant su aplinka. L. Vygotskij (1978) akcentavo sociokultūrinės aplinkos svarbą, ją pirmiausiai suprantant, kaip socialines sąveikas. Anot jo, būtent socialinių sąveikų metu formuojasi vaiko psichika ir visos pagrindinės jos funkcijos.

Universalus dizainas mokymuisi tai sėkmingas visų vaikų dalyvavimas ugdymosi procese, eliminavus ugdymo aplinkos barjerus, pasitelkiant ugdymo metodų ir priemonių įvairovę. Mokykloje pripažįstame prigimtinius kiekvieno vaiko ugdymosi skirtumus, užtikriname visavertę įtrauktį kokybiškai įgyvendindami esmines ugdymo(si) proceso modeliavimo kryptis. Taikydami universalus dizaino mokymuisi priegą vadovaujames esminėmis nuostatomis: vaikų įvairovė yra natūralus reiškinys, ji yra nuspėjama, mokymosi barjerai yra ugdymo aplinkoje. Ugdymo(si) procesą praturtiname priemonių, ugdymo būdų, kitomis laikinomis paramos priemonėmis, sudarant bebarjerę ugdymo aplinką, kurią kuria mokytojai, specialistai, Mokyklos vadovai ir tėvai.

1.3. Vaiko poreikiai

Programa sukuria sąlygas patenkinti svarbiausius vaikams aktualius poreikius: žaidimą, saugumą, draugystes, komunikaciją, pažinimo džiaugsmą, kūrybišką saviraišką ir aktyvų judėjimą, taip pat juos papildyti ir praturtinti. Ji užtikrina galimybes atsižvelgti į kiekvieno vaiko unikalius poreikius, įskaitant ir specialiuosius ugdymosi poreikius, kurie gali atsirasti dėl išskirtinių gebėjimų.

1.4. Ugdymą(si) grindžiančios vertybės

Mokyklos vertybės atitinka pagrindinius universalus dizaino mokymuisi (UDM) principus, todėl vaikų ugdymas paremtas vertybėmis, kurios kyla iš požiūrio į vaiką ir jo ugdymą(si):

Bendruomeniškumas, demokratija ir pilietiškumas	pagarba asmeniui grindžiamos demokratinės aplinkos kūrimas, priklausymo bendruomenei jausmo puoselėjimas, atsakomybės už save ir kitus ugdymasis.
Kultūrinis tapatumas	pagarbos savo šalies kultūrai (gimtajai kalbai, etninei kultūrai, tautos istorijai) puoselėjimas, padedant vaikui išreikšti save kaip savo šalies kultūros dalyvį ir kūrėją ir pozityviai priimti kitų kultūrų savitumą.
Lygiateisiškumas ir teisingumas	vienodų teisių augti ir ugdytis visiems pripažinimas, užtikrinant galimybes kiekvienam vaikui optimaliai vystyti ir reikšti savo potencines galias nepriklausomai nuo priežasčių, susijusių su lytimi, sveikata, socialine ir kultūrine padėtimi. Minimizuojamos atskirties ir diskriminavimo galimybės, atstovaujama vaikų teisėms mokykloje ir už jos ribų.
Lygiavertis dalyvavimas	lygiavertėmis sąveikomis grindžiamo ugdymo(si) vertės pripažinimas, sudarant maksimalias sąlygas kiekvienam vaikui dalyvauti bendrame ugdymosi procese ir pašalinant ugdymosi kliūtis.
Pagarba, tolerancija ir atvirumas įvairovei	atviros, pagarba, empatija ir tolerancija grindžiamos ugdymo(si) aplinkos kūrimas, pripažįstant įvairovę kaip vertybę ir sudarant sąlygas visiems vaikams sėkmingai dalyvauti, natūraliai priimant prigimtinius ir kultūrinius skirtumus.
Saviraiškos laisvė	kiekvieno vaiko kūrybinio potencialo ir laisvės išreikšti save pripažinimas, palaikymas ir skatinimas.
Vaiko gerovė	vaikų gerovės pirmumo pripažinimas, puoselėjant vaiko saugumą, sveikatą, darną su savimi ir kultūrine, socialine bei fizine aplinka.

Vaiko orumas	kiekvieno vaiko nelygstamos vertės, autentiškumo, unikalumo pripažinimas ir puoselėjimas.
---------------------	---

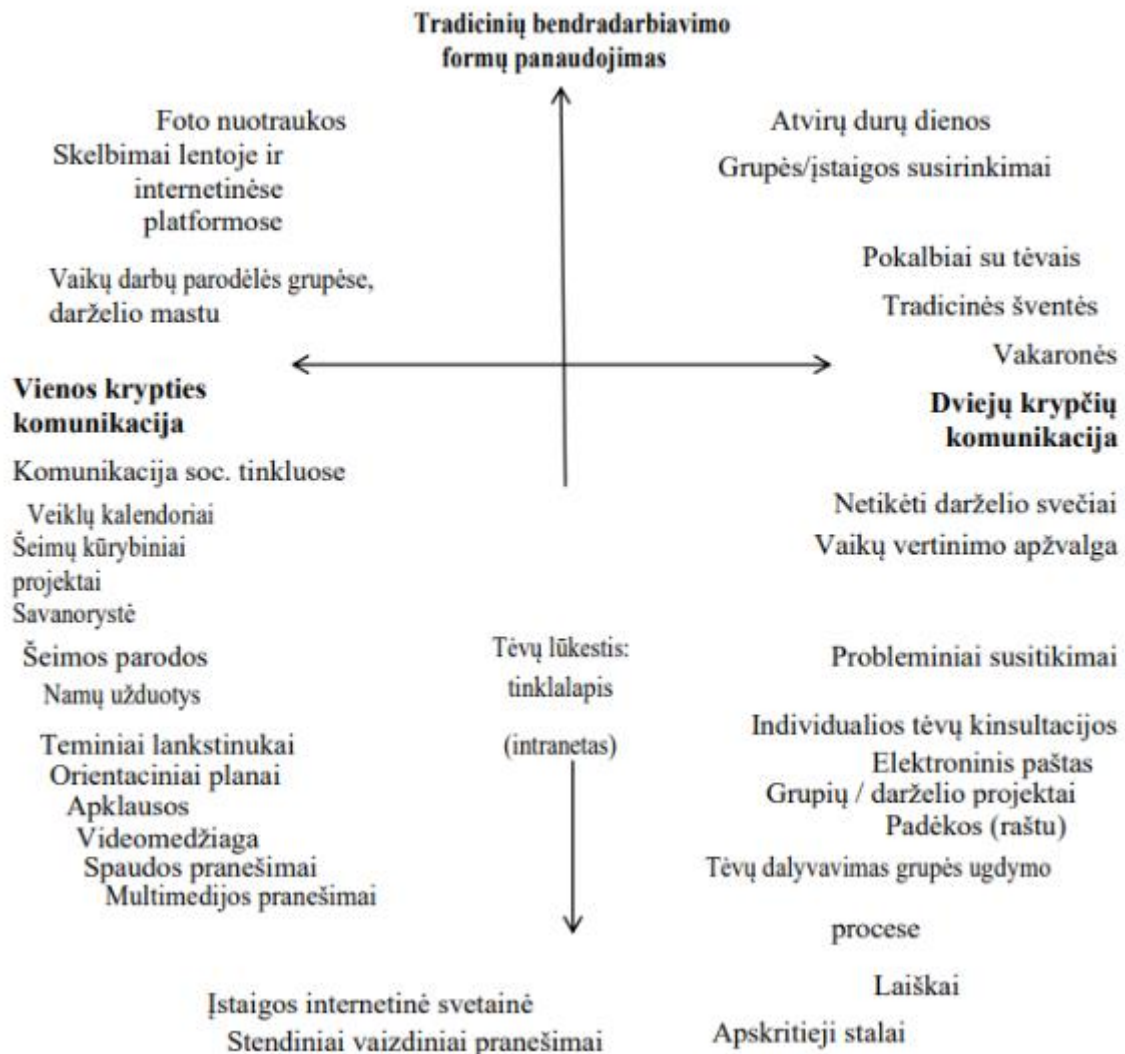
1.5. Tėvų (globėjų) ir vietos bendruomenės poreikiai

Mokykla aktyviai įtraukia tėvus (globėjus) į sprendimus dėl vaikų ugdymo pasiekimų, proceso ir aplinkos kūrimo. Mokykla atsižvelgia į šeimos poreikius ir kultūrą, svarbius veiksnius vaiko gerovei ir suteikia lanksčias sąlygas sklandžiai vaikų ir šeimos adaptacijai, taikydama sėkmingą adaptaciją. Tėvai ir Mokykla susitaria dėl ugdymo proceso suderinimo tiek Mokykloje, tiek namuose. Bendradarbiavimas tarp šeimos ir Mokyklos grindžiamas abipuse pagarba, pasitikėjimu ir bendradarbiavimu. Visos su vaikų priežiūra ir ugdymu susijusios problemos sprendžiamos bendradarbiaujant, konsultuojantis ir tariantis su šeimomis bei Mokyklos darbuotojais pagal jų atsakomybės ribas.

Mokyklos bendruomenė yra atvira kaitai, siekia geresnės ugdymo kokybės, susitelkusi naujovių paieškai ir bendradarbiavimui. Bendruomenės sutarimu Mokykloje plečiamos ugdymo(si) erdvės ir edukacinės aplinkos. Šiuo metu įrenginėjama skaitymo erdvė. Tėvai (globėjai) – svarbiausi vaikų ugdytojai. Jie yra atsakingi už vaiko gerovę, sveikatą ir kokybišką ugdymą, dalyvauja vaiko ugdymo ikimokyklinėse grupėse procese kaip partneriai. Mokyklos paskirtis – bendradarbiaujant su šeima ugdyti vaiką, atsižvelgiant į tėvų (globėjų) lūkesčius ir vaikų poreikius. Bendravimas ir bendradarbiavimas su šeima grindžiamas abipusiu supratimu ir atsakomybe, geranoriškumu, pagarba, konfidencialumu, pagalba ir dėmesiu. Tėvai (globėjai) yra nuolatiniai pagalbininkai ugdymo(si) procese, ugdomosios aplinkos kūrime, palaiko tradicijų puoselėjimą, vaikų sveikatos stiprinimą, aktyviai dalyvauja renginiuose, projektuose. Su tėvais (globėjais) tariamasi dėl vaiko ugdymo(si) tikslų, švietimo pagalbos teikimo, vaikų saviraiškos poreikių tenkinimo, atsižvelgiama į jų lūkesčius. Šeimų lūkesčiai ikimokykliniam vaiko ugdymui nevienodi. Vieniems tėvams (globėjams) aktualu, kad vaikas būtų kokybiškai ugdomas, kad būtų plėtojami jo gabumai ir talentai, kiti tėvai iš Mokyklos labiau tikisi meilės vaikui ir geros vaiko savijautos, dar kiti tikisi pagalbos įveikiant vaiko socialines ir pažinimo problemas.

Apibendrinus tėvų (globėjų) lūkesčius, ugdymo(si) procese svarbiausia: veikimas situacijose, kupinose žaismingumo, nuotykių, atradimų; asmeninė kiekvieno vaiko ūgtis; teigiamas mikroklimatas; kompetentingi mokytojai; bendradarbiavimas; ugdymosi aplinkos praplėstos už Mokyklos ribų. Bendravimui naudojame elektroninį dienyną, elektroninį pašta,

susitikimus, individualius pokalbius, atvirų durų dienas ir pan. Bendruomenės bendradarbiavimas apibrėžtas Tėvų ir Mokyklos bendradarbiavimo formose (žr. 1 pav.)

1 pav. Tėvų ir Mokyklos bendradarbiavimo formos

II. Ikimokyklinio ugdymo principai

Ikimokyklinio ugdymo turinys sudarytas remiantis šiais principais, užtikrinančiais ugdymo(si) kryptingumą, integralumą, veiksmingas ugdomąsias sąveikas ir ugdymo(si) kokybę:

Integralumo principas	Siekama visuminės vaikų raidos, užtikrinamas darnus visų pasiekimų sričių gebėjimų plėtojimas, ugdymo(si) sričių tarpusavio ryšiai, vaikų veiklos integralumas.
Įtraukties principas	Sudaromos sąlygos kiekvienam vaikui ugdytis, plėtoti savo galias, gauti reikiamą pagalbą, patirti sėkmę.
Kontekstualumo principas	Vaikų ugdymas(is) vyksta estetiškuose, į veiklą įtraukiančiuose, vaikų iniciatyvoms atviruose artimiausios socialinės, kultūrinės, kalbinės ir gamtinės aplinkos kontekstuose.
Lėtojo ugdymo(si), užtikrinančio gilų įsitraukimą, principas	Vaikai giliai išgyvena ir pajaučia kiekvieną čia ir dabar momentą, kai skiriama pakankamai laiko kasdienei rutinai, tyrinėjimo ar kūrybos procesui, nuostabai ir atradimo džiaugsmui.
Reflektyvaus ugdymo(si) principas	Mokytojas drauge su vaiku emocijomis ir veiksmais atspindi vaiko veikimo patirtis. Su vaikais drauge pagal jų gebėjimus apmąstomos vaikų emocijos, veiklos ir jų rezultatai, numatomas tolesnis veikimas.
Šeimos ir mokyklos partnerystės principas	Mokykla ir šeima (globėjai) bendradarbiauja užtikrinant ugdymo(si) tęstinumą ir dermę, kuriant susitelkusią, kartu besimokančią bendruomenę. Tėvai ir mokyklos darbuotojai pasitiki vieni kitais ir veikia dėl vaikų interesų.
Sociokultūrinio kryptingumo principas	Ugdymas(is) yra grindžiamas žmogiškosiomis, tautinėmis ir pilietinėmis vertybėmis, padedančiomis vaikams įsitraukti į supančią kultūrinę aplinką ir didinančiomis atvirumą kultūrinei bei kalbinei įvairovei.

Ugdymo(si) ir priežiūros vienovės principas	Būdinga ugdymo(si) ir priežiūros vienovė. Kiekviena suplanuota ir nesuplanuota sąveika bei kasdienė rutina yra ugdanti, turtinanti vaiko patirtį.
Vaiko ir mokytojo bendro veikimo principas	Aplinkos, sąveikos, bendros prasmės kuriamos įsiklausant ir atliepiant vaikų poreikius, interesus, iniciatyvas, nuomonę, drauge priimant sprendimus.
Vaiko raidos ir ugdymo(si) dermės principas	Ugdymo(si) procese atsižvelgiama į raidos nulemtą vaikų poreikių, patirties ir gebėjimų įvairovę ir skatinama visapusiška vaiko raida. Kiekvienas vaikas ugdomi savo tempu ir pasiekia optimalaus pagal savo potencines galias pasiekimų žingsnio.
Žaismės principas	Žaismingumas yra viso ugdymo(si) pagrindinis bruožas, o žaidimas – svarbiausia savarankiška vaiko veikla.

III. Tikslas, uždaviniai ir ugdymo(si) rezultatai

Tikslas: atsižvelgiant į vaikų prigimtines galias, patirtį, poreikius, šeimos ir bendruomenės susitarimus, kurti lanksčius edukacinius kontekstus, įgalinančius vaikus išsiugdyti pasitikėjimo, rūpinimosi savimi ir kitais, kultūrinio ir socialinio jautrumo, komunikavimo, lankstaus mąstymo, kūrybiškumo, mokėjimo mokytis pradmenis.

Programos tikslui pasiekti būtina įgyvendinti šiuos **uždavinius**:

- ugdyti pagrindines vaiko galias (besirūpinantis savimi ir kitais, pasitikintis, jautrus socialiniai ir kultūriniai įvairovei, lanksčiai mąstantis, komunikabilus, kūrybingas, judriai besimokantis).

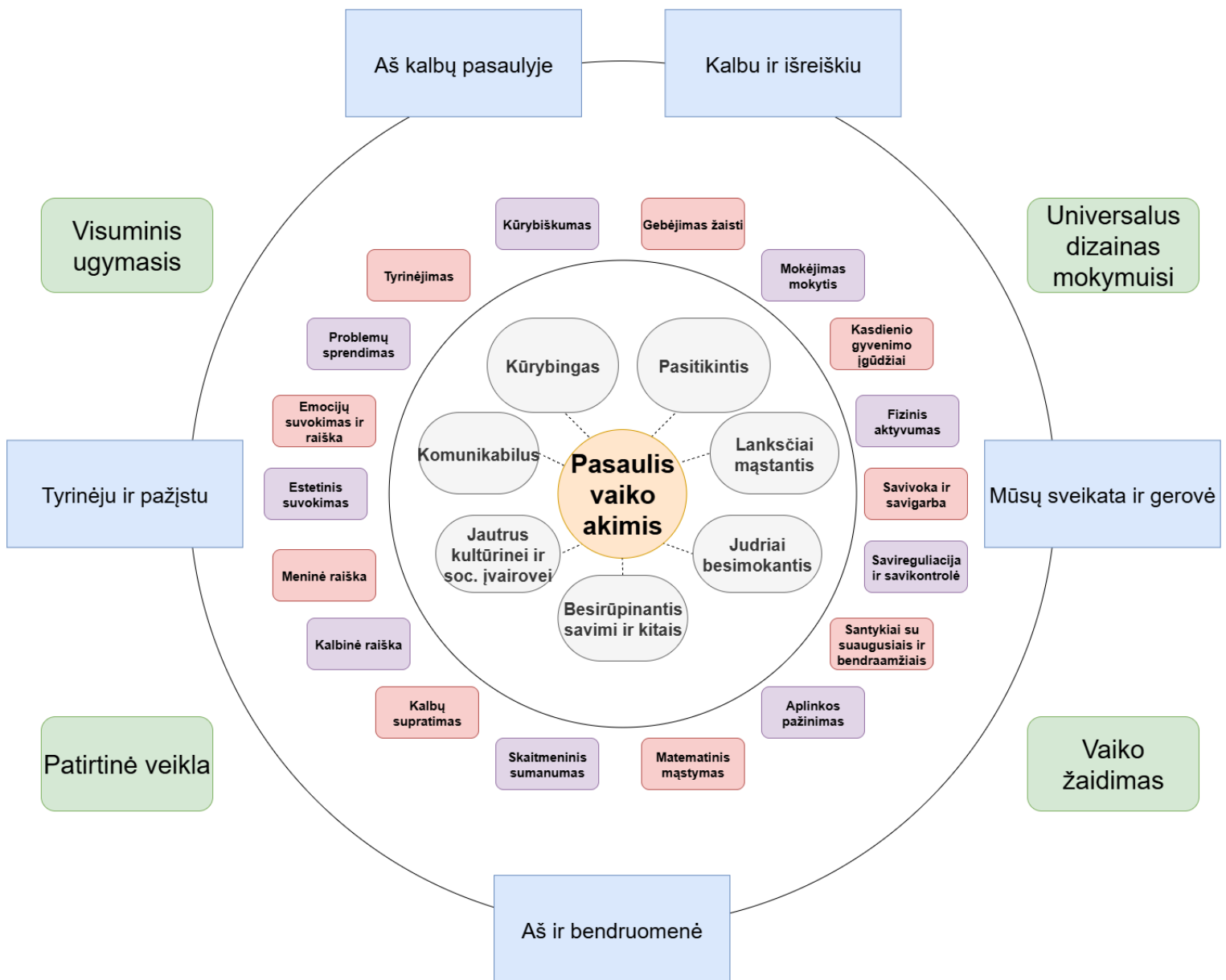
- atpažinti ir atliepti kiekvieno vaiko ugdymosi poreikius, kurie kyla iš jo asmenybės vystymosi etapo, individualių ypatybių, natūralių gebėjimų ir socialinės bei kultūrinės aplinkos;
- orientuotame į vaiką ir jo vertybių ugdymą integruotame procese taikyti metodus ir priemones, grindžiamas vaiko ir mokytojo sąveika;
- organizuoti vaiko ugdymą, suderinant tikslingą mokytojo veiklą ir spontanišką vaiko iniciatyvą, naudojant patirtinio mokymosi metodus (pvz., projektus, tyrinėjimus, eksperimentus, išvykas, diskusijas ir pan.), taip pat pripažįstant žaidimą ir kasdienį gyvenimą grupėje kaip būtinas ugdymo proceso dalis;
- sukurti ugdymuisi(si) tinkamą aplinką, kuri skatintų mokymąsi ir būtų pritaikyta vaikams pagal jų amžių;
- nuolat stebint, dokumentuojant, analizuojant, vertinant bei aptariant su tėvais vaikų pasiekimus, suteikti galimybes vaikams atskleisti savo pažangą įvairiais būdais, sekti savo pasiekimus.
- kurti ir plėtoti pasitikėjimu bei pagarba pagrįstą bendradarbiavimą su tėvais (globėjais), švietimo pagalbos specialistais, mokytojais ir kitais švietimo paslaugų teikėjais.

3.1. Ugdymosi rezultatai

Ikimokyklinio amžiaus vaikų galios auginamos ir pažanga vertinama nacionaliniu susitarimu, pagal LR ŠMSM parvirtintą dokumentą „Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas“ (2024). Ugdymo(si) pasiekimai plėtojami atsižvelgiant į asmenines kiekvieno vaiko galias, ugdymo(si) turinio sritis, kontekstus. 18 pasiekimų sričių pasiekimai (rezultatai) Mokyklos programoje skirstomi į dvi dalis: 1-3 žingsnis ir 3-6 žingsnis. Pažymėtina, kad programoje išskirti vaikų ugdymo(si) rezultatai (pasiekimų ūgtis) yra tik preliminarūs, nes kiekvieno vaiko galių augimas traktuojamas kaip *individualus* ir *savitas*.

Vaikų ugdymo(si) rezultatai nelyginami tarpusavyje, auginami asmeniškai, nuosekliais žingsneliais: kiekvieno vaiko ugdymosi tempas yra individualus, todėl vaikų pasiekimų ūgtis įvairiose srityse – skirtinga.

Ikimokyklinio ugdymo(si) rezultatai yra pasiektas tikslas, įgyvendinti uždaviniai bei vaikų nuosekliai įgyjami ir plėtojami pasiekimai. Ikimokyklinio ugdymo(si) pasiekimų sritis grupuojame į stambesnius blokus pagal ugdymo(si) sritis bei siejame su vaiko galiomis. Apjungdami pasiekimų sritis į blokus taip pat atsižvelgiame į savo Mokyklos ypatumus ir atvaizduojame Mokyklos konceptualaus ugdymosi modelyje (žr. 2 pav.)

2 pav. Mokyklos konceptualus ugdymo(si) modelis

IV. Ugdymo(si) turinys, procesai ir aplinkos

4.1. Ugdymo(si) proceso organizavimo pagrindas

Ugdymo turiniu siekiama atskleisti vaikui žinių pasaulį, vystyti jo įvairius gebėjimus bei įgūdžius ir formuoti vertybines nuostatas. Mokykloje vaiko ugdymas nukreiptas į vaiko poreikius: žaisti, kurti, tyrinėti, judėti bei tenkinti individualius vaiko poreikius. Vaikas veikdamas tai, kas jam įdomu, bendraudamas su bendraamžiais ir suaugusiais, įgyja socialinių, pažintinių, meninių gebėjimų, tampa fiziškai ir emociškai brandesnis, labiau savimi pasitikintis, laisvesnis, kūrybiškesnis.

Vaiko pasiekimai programoje apjungti pagal penkias ugdymo(si) sritis: „*Mūsų sveikata ir gerovė*“, „*Aš ir bendruomenė*“, „*Aš kalbų pasaulyje*“, „*Tyrinėju ir pažįstu aplinką*“, „*Kuriu ir išreiškiu*“ plėtojant vaikų pasiekimus aštuoniolikoje pasiekimų sričių. Ugdymo turinys įgyvendinamas per visą vaiko buvimo Mokykloje laiką: žaidžiant, jam valgant, ruošiantis ilsėtis, eiti į lauką, bendraujant, dalyvaujant mokytojų organizuotoje ir pačių vaikų spontaniškoje veikloje. Ugdymo turinyje integruoti: svarbiausi vaikų poreikiai, ikimokyklinio ugdymo lūkesčiai, vaikų ugdymosi pasiekimai (ugdymosi procese vaikų siektini gebėjimai, žinios, nuostatos), vaikų veiksenos, ugdymo gairės. Ugdymo programos modelis persipina su ugdymo procesu bei jame realizuojamais vaiko poreikiais, o mokytojas gali pagal iškilusias ugdymo(si) situacijas laisvai rinktis ugdymo metodus, būdus ir priemones, atitinkančias šiuolaikinį požiūrį į vaiką. Vaikų pasiekimų sričių, pasiekimai skirstomi į šešis žingsnius, išskiriami du amžiaus laikotarpiai: 1–3 žingsniuose aprašomi vaiko nuo vienerių iki trejų metų pasiekimai, 4–6 žingsniuose pateikti vaiko nuo trejų iki šešerių metų pasiekimai.

4.2. Pedagoginės strategijos ir ugdymo(si) organizavimo formos

Mokykloje ikimokyklinio ugdymo pagrindą sudaro *visuminis ugdymas, universalus dizainas mokymuisi, vaiko žaidimas ir patyriminė veikla*. Visuminis ugdymas yra pagrindinė ugdymo kryptis, skatinanti vaikų emocinių, socialinių, fizinių, pažinimo, kalbos ir kūrybinių gebėjimų harmoniją. Programoje akcentuojamas integralus požiūris, kuriuo siekiama sukurti vientisą pasaulio vaizdą ir užtikrinti pusiausvyrą tarp skirtingų ugdymo sričių, taip pat tarp ugdymosi ir ugdymo procesų. Ugdymo metodai parenkami lanksčiai, atsižvelgiant į vaiko ir grupės poreikius bei konkrečias ugdymo situacijas.

Universalus dizainas mokymuisi užtikrina įtrauktą ugdymą, kuris skatina kiekvieno vaiko sėkmingą dalyvavimą ugdymo procese. Tai pasiekama pašalinus ugdymo aplinkos kliūtis ir naudojant įvairius metodus bei priemones. Vaikų įvairovė apima kalbinius, kultūrinius, socialinius, sveikatos ir kitus skirtumus bei specialiuosius ugdymosi poreikius. Visapusišką įtrauktį užtikrina kiekvieno vaiko ugdymosi skirtumų pripažinimas ir kokybiškai įgyvendinami esminiai ugdymo proceso modeliai:

- vaiko įsitraukimas į veiklą, kuri sukelia teigiamas emocijas;
- gilėjantis supratimas per įvairius informacijos gavimo ir tyrinėjimo būdus;
- patirties pritaikymas, kuriant ir įgyvendinant idėjas bei apmąstant pasiektus rezultatus.

Įtraukusis ugdymas reiškia kokybišką ugdymą kiekvienam vaikui, atsižvelgiant į jo unikalius gebėjimus ir poreikius, o tai gerai atspindi geros mokyklos koncepciją. Įtraukųjį ugdymą galima sieti su personalizuotu požiūriu, pritaikytu kiekvienam vaikui, kad būtų patenkinti jo ugdymosi poreikiai ir galios.

Vaiko žaidimas ir patyriminė veikla yra svarbiausios ir viena kitą papildančios ugdymo formos. Žaidimas – tai vaikų sukurta ir valdoma veikla, kuri leidžia vystytis visoms įgimtoms ir įgytomis galioms. Patyriminė veikla skatina vaikų judėjimą ir kasdienį fizinį aktyvumą, suteikia galimybes dalyvauti judriuose mokymosi procesuose. Įdomios ugdymo situacijos kuriamos per dialogą tarp vidaus ir lauko aplinkos, judėjimo tyrinėjimą bei aktyvų dalyvavimą įvairiose ugdymo veiklose.

Ugdymo turinys organizuojamas taip, kad atitiktų vaiko prigimtinius poreikius, interesus ir užtikrintų teigiamą ugdymo procesą. Netradiciniai ugdymo metodai skatina vaikų smalsumą ir žinių siekį, taip pat padeda plėtoti bendravimo įgūdžius, savęs pažinimą ir kūrybiškumą, bei skatinti pagarbą ir vertinimą kitų vaikų unikalumo. Siekiant šių ugdymo krypčių dermės Mokykloje naudojami šie ugdymo metodai (žr. 3 pav.):

3 pav. Ugdymo metodai

4.3. Parama vaikų ugdymui(si), mokytojams ir šeimoms

Vaikų ugdymui, mokytojams ir šeimoms teikiama parama Mokykloje yra organizuojama komandinio darbo pagrindu, įtraukiant administraciją, Vaiko gerovės komisiją, mokytojus ir švietimo pagalbos specialistus. Mokytojai iš anksto numato galimas ugdymosi kliūtis ir parenka priemones bei metodus, kurie atitinka vaikų ugdymosi poreikius, siekdami užkirsti kelią atskirčiai.

Švietimo pagalbos specialistų pagalba vaikams yra orientuota į fizinių funkcijų lavinimą, pažinimo ir mąstymo įgūdžių, taip pat kalbos vystymą, jei vaikai susiduria su specifiniais ugdymosi sunkumais. Švietimo pagalbos specialistai taip pat teikia mokytojui pagalbą, siekdami optimizuoti ugdymo procesą, kartu aptardami vaikų poreikius, galimybes ir planuodami ugdymo aplinką bei procesą, kad vaikai nesusidurtų su kliūtimis. Vykdoma individuali vaikų pažangos stebėseną, atliekami vertinimai ir nuolat reaguojama į pokyčius. Specialistai dalyvauja grupės veikloje, siūlo įvairius mokymosi metodus ir priemones, taip pat kuria stimuliuojančias ir pritaikytas ugdymo(si) erdves.

Pateikiamos rekomendacijos dėl ugdymo programų pritaikymo, individualizavimo ir tinkamų metodų. Mokytojams organizuojami mokymai ir pristatomi pranešimai apie naujausius ugdymo metodus ir geriausias praktikas. Sukuriamos individualizuotos ugdymo programos, kurios atitinka kiekvieno vaiko specialiuosius ugdymosi poreikius.

Mokytojai ir švietimo pagalbos specialistai įtraukia tėvus (globėjus) į bendradarbiavimo komandą, teikdami jiems konsultacijas per individualius susitikimus, atvirų durų dienas, informacinius susirinkimus ir specializuotus seminarus.

Mokykla taip pat inicijuoja bendradarbiavimą su išorinėmis institucijomis, teikiančiomis vaikų ugdymo ir švietimo pagalbos paslaugas, taip pat su nevyriausybinėmis organizacijomis, ir tarpininkauja šeimoms ir kitoms organizacijoms sprendžiant vaikų teisių, ugdymo ir pagalbos klausimus.

4.4. Vaikų ugdymo(si) kontekstai

Kontekstas – mokytojo apgalvotos situacijos ir joms parengtos, estetiškai sukomponuotos aplinkos, įtraukiančios vaikus į veiklą, pažadinančios jo tyrinėjimus ir kūrybinius ieškojimus, visuma. Kuriant įtraukiančius ugdymosi kontekstus, atkreipiamas dėmesys į keletą esminių elementų: tai medžiagiškumo, dekoratiškumo dimensijas, kaitą ir

estetiką. Mokykloje kuriami šie ugdymo(si) kontekstai (žr. 4 pav.)

4 pav. Ugdymo(si) kontekstai

- **Kultūrinių dialogų** – vaikų ir suaugusiųjų tarpusavio bendravimas, kuris skatina kūrybiškumą, idėjų mainus ir kritinį mąstymą.
- **Realių ir virtualių aplinkų** – ugdymas vyksta tiek realiose (lauke, grupėje ir kt.), tiek virtualiose aplinkose (naudojant technologijas), leidžiančiose plėsti vaikų patirtis.
- **Universalios dizaino mokymuisi** – skatinamas vaikų smalsumas ir tyrinėjimo dvasia, naudojant universalius metodus, pritaikytus įvairiems mokymosi stiliams.
- **Kūrybinių dialogų** - skatinamas vaikų saviraiškos, vaizduotės ir mąstymo gilumas per aktyvų bendravimą su bendraamžiais ir suaugusiais. Kūrybiniai dialogai ugdo gebėjimą reikšti mintis, kelti klausimus, ieškoti atsakymų ir kurti naujas idėjas, taip stiprinant kritinį mąstymą bei bendradarbiavimą.
- **Žaismės** – žaidimas kaip pagrindinis mokymosi metodas, leidžiantis vaikams išreikšti savo idėjas ir lavinti įgūdžius per natūralią veiklą.

- **Tyrinėjimo ir gilaus mokymosi** – aplinka, kurioje vaikai įgyja gilų supratimą ir kritinį mąstymą per įvairias patirtis ir refleksijas.
- **Kalbų įvairovės** – ugdymas skatina įvairių kalbų naudojimą, stiprinant vaikų kalbinius įgūdžius ir supratimą apie kalbų įvairovę.
- **Judraus patyriminio ugdymosi** – vaikų mokymasis per judėjimą ir fizines veiklas, skatinančias jų kūno ir smegenų ryšį.

4.5. Ugdymo(si) turinys

Mokykloje ikimokyklinio ugdymo(si) turinys pateikiamas pagal tai, ko norime pasiekti per tam tikrą amžiaus laikotarpį. Pasiekimai į grupes jungiami skirstant juos pagal septynias vaiko galias. Pasiekimai skirstomi į šešis žingsnius, rodančius nuoseklų jų augimą. Ugdymo(si) turinyje išskiriami du amžiaus laikotarpiai: iki 3 metų ir 3–6 metų. Ugdymo turinys realizuojamas visą laiką, kai vaikas būna Mokykloje: valgydamas, ruošdamasis poilsiui, būdamas lauke, bendraudamas, spontaniškai žaisdamas ar dalyvaudamas mokytojų organizuotose veiklose, dalyvaudamas renginiuose, išvykose ir kt. Ugdymo turinyje pasiekimų sritys išskiriamos kiekvienos ugdymo(si) srities paskirtyje, o pasiekimai aprašomi atrinkti ir subendrinti, atitinkantys ugdymosi turinį, pasiekimai jungiami į grupes pagal vaiko galias. Žingsnių skiltyje pateikiami aukščiausio žingsnio (atitinkamai 3 ir 6) pasiekimai, taip siekiant pavaizduoti tai, ką vaikas ugdymo metu turi pasiekti.

IKIMOKYKLINIO AMŽIAUS VAIKŲ UGDYMO TURINYS (1–6) METŲ

1. UGDYMO(SI) SRITIS „AŠ IR BENDRUOMENĖ“		Taikomos strategijos
Ugdymo(si) srities paskirtis – plėtoti vaikų savivoką ir savigarbą, emocijų suvokimą ir raišką, savireguliaciją ir kontrolę, santykius su suaugusiais ir vaikais, socialinį ir kultūrinį supratingumą.		Individualizuotos užduotys, patirtinis mokymasis, dialogas, bendradarbiavimas, žaidimai, dalijimasis patirtimi.
1.1. „KAS AŠ“		
Vertybines nuostatas. Pasitiki savimi ir savo gebėjimais, gerbia save ir kitus. Bendrieji gebėjimai – plėtojamas supratimas apie save kaip unikalų asmenį, kuris auga, keičiasi, įgyja vis daugiau savarankiškumo, galių ir pasitikėjimo savimi, mokosi priimti savo gyvenimui ir ugdymuisi aktualius sprendimus bei pasirinkimus: savo poreikių, pomėgių, interesų supratimas ir raiška.		
Žingsniai (pateikiami aukščiausio žingsnio)	Pasiekimai (jungiami skirstant juos pagal vaiko galias)	Ugdymo(si) gairės
Ankstyvasis ugdymas (1–3 metai)		

1–3	Savo poreikius valgyti, žaisti, miegoti ir kt. vaikai iki 3 m. mokosi parodyti veido mimika, garsais gestais, galvos linktelėjimu išreikšdami sutikimą ar papurtydami galvą į šonus („ne“), pirmaisiais žodžiais, kai yra jautriai globojami, žaidinami, kalbinami grupės mokytojo, kai jis stengiasi suprasti vaiko poreikių ženklus į juos reaguoti, kai įvardija vaiko poreikius ir domėjimosi poreikius.	Mokytojo jautrus ir pastovus emocinis ryšys su vaiku, bendravimas ir veikla kaip elgesio modelis vaikui, vaikams aktualus turinys ir veiklos padedančios pažinti ir suprasti save, suvokti savo ryšius su kitais ir vietą tarp kitų žmonių. Kūno vaizdavimas meno priemonėmis, žaidimas, tyrinėjimas, STEAM veikla ir kt.
-----	--	---

Ikimokyklinis ugdymas (3–6 metai)

3–6	3–6 metų vaikai įsitraukia į žaidimus, įvairias veiklas, kurios padeda patirti ir suprasti: noriu – nenoriu, mėgstu – nemėgstu, įdomu – neįdomu, paskatina atpažinti, tyrinėti, įvardyti ir skirtingais būdais (emocine reakcija, pasirinkimu, piešiniu, žodžiais ar kt.) suaugusiesiems ir kitiems vaikams parodyti savo poreikius, pomėgius, interesus.	Vaikai skatinami geranoriškai bendrauti. Kartu su vaikais sudaroma dienotvarkė, kuriamos elgesio grupėje taisyklės. Modeliuojamos įvairios situacijos, skaitant istorijas, žaidžiant. Sudaromos augimo laiko juostos, ūgio matuokliai, nuotraukos nuo gimimo iki dabarties, vardų žaidimai ir t.t.
-----	---	--

1.2. „SAVO EMOCIJŲ IR ELGESIO VALDYMAS“

Vertybinės nuostatos. Domisi savo ir kitų emocijomis bei jausmais.

Bendrieji gebėjimai. Atpažįsta bei įvardina savo ir kitų emocijas ar jausmus, jų priežastis, įprastose situacijose emocijas ir jausmus išreiškia tinkamais, kitiems priimtinais būdais, žodžiais ir elgesiu atsiliepia į kito jausmus (užjaučia, padeda).

Žingsniai (pateikiami aukščiausi o žingsnio)	Pasiekimai (jungiami skirstant juos pagal vaiko galias)	Ugdymo(si) gairės
--	---	-------------------

Ankstyvasis ugdymas (1–3 metai)

1–3	Kasdienėse grupės veiklose, sąveikose su mokytoju ir kitais vaikais kilusias savo emocijas (džiaugsmą, liūdesį, pyktį, nuostabą, baimę) vaikai iki 3 metų išreiškia veido mimika, gestais, balsu, žodžiais, kūno poza, kai suaugusieji susitapatina su jų patiriamomis emocijomis, jautriai į jas reaguoja, atliepia vaiko emocinius poreikius.	Emocijų raiškos valdymo būdų taikymas veiklose ir bendraujant, emocijų raiškos valdymo būdų išbandymas žaidimuose ir bendrose veiklose: Išsiaiškinimas, susitarimai, emocinių impulsų suvaldymas.
-----	---	---

Ikimokyklinis ugdymas (3–6 metai)

3–6	3–6 metų vaikai, žaisdami vaidmenų ir naratyvinius žaidimus, tyrinėdami ir žymėdami, kaip jaučiasi, klausydamiesi skaitomų istorijų, žiūrėdami filmukus, patiria, išreiškia, aiškinasi, diskutuoja ir vis geriau atpažįsta bei įvardija įvairias savo ir kitų emocijas, jas sukėlusias situacijas bei priežastis.	Skatinama samprotauti, kas pradžiugino, kas nuliūdino ar papiktino, kodėl? Skatinama žaisti bendrus žaidimus, kuriuose reikia suprasti kitą ir geranoriškai bendradarbiauti. Aptariama su vaikais, ką galima daryti, kai kas nors erzina kitą, atima žaislus, suduoda, kai kyla nesutarimai, kokias rasti išeitis. Taisyklių kūrimas ir laikymasis: grupės taisyklių, žaidimų. Žaidimai savireguliacijai: dėmesio reguliavimui, impulsų kontrolei ir kt.
-----	---	--

1.3. „AŠ TARP KITŲ“

Vertybinės nuostatos. Save vertina teigiamai.

Bendrieji gebėjimai. Supranta savo asmens tapatumą („aš esu“, „buvau“, „būsiu“), pasako, kad yra berniukas / mergaitė, priskiria save savo šeimai, grupei, bendruomenei, pasitiki savimi ir savo gebėjimais, palankiai kalba apie save, tikisi, kad kitiems jis patinka, supranta ir gina savo teises būti ir žaisti kartu su kitais.

Žingsniai (pateikiami aukščiausio žingsnio)	Pasiekimai (jungiami skirstant juos pagal vaiko galias)	Ugdymo(si) gairės
--	--	-------------------

Ankstyvasis ugdymas (1–3 metai)

1–3	Kalba pirmuoju asmeniu: „aš noriu“, „mano“. Savo „aš“ sieja su savo veikla ir daiktų turėjimu – pasako, ką daro, ką turi. Pasako, kas jis yra – berniukas ar mergaitė, atskiria berniukus nuo mergaičių, pavadina 5–6 kūno dalis.	Siekiami paskatinti vaikus užmegzti ir palaikyti asmeninius ryšius su kitais žmonėmis, tyrinėti savo ir kitų panašumus bei skirtumus, pratintis pagalvoti apie kitus ir jų poreikius, būti geranoriškus, draugiškus, mokytis bendrauti, bendradarbiauti, sugyventi. Mokytojas dažnai įvardija daiktus, kurie priklauso vaikui, komentuoja vaiko veiklą, būtinai pamini vaiko vardą. Pasiūlo žaidimų „Mano–tavo“, „Mano kūnas“, „Mano žaidimai“. Kalbasi su vaikais, ką mėgsta žaisti berniukai ir mergaitės.
-----	---	--

Ikimokyklinis ugdymas (3–6 metai)

3–6	Suvokia savo norus, jausmus, savybes, gebėjimus. Geba daryti įtaką kitam, atsakingai pasirinkti ir priimti sprendimus. Savo gebėjimus ir save vertina teigiamai. Savo apibūdina, nusakydamas fizines ir elgesio savybes, priklausymą šeimai, grupei, gali pasakyti savo tautybę. Stebi ir atpažįsta kitų palankumo ir nepalankumo jam ženklus (pasakytus žodžius, kvietimą žaisti kartu ir kt.).	Paskatinama samprotauti apie save, savo pomėgius, veiklą: Kas? Kada? Ką? Kur? Kaip? Su kuo? Kur buvai? Su kuo buvai? Ką mėgsti veikti? Pasiūloma idėjų savęs, šeimos, kitų žmonių, jų grupių, tyrinėjimams. Skatinami pokalbiai, diskusijos apie fizines savybes, pomėgius ir elgesio savybes, šeimą, grupę, Tėvynę. Skatinama vaikus pozityviai reaguoti į savo klaidas, sąmoningai suklysti, pademonstruojant, kaip galima juoktis iš savo apsirikimų.
-----	--	--

1.4. „ŽMONIŲ BENDRUOMENĖS“

Vertybinės nuostatos. Siekiama padėti vaikams atrasti kultūrinių reiškinių ir žmonių bei jų bendruomenių gyvenimo tyrimo kelius, asmeniškai prasmingus dalyvavimo Mokykloje bendruomenėje būdus, ugdantis priklausymo bendruomenei, tautinio ir pilietinio tapatumo jausmus. Esminiai gebėjimai. Žmonių įvairovės supratimas, žmonių bendruomenių tyrimas, tautinio tapatumo ir pilietiškumo jausmas.

Žingsniai (pateikiami aukščiausio žingsnio)	Pasiekimai (jungiami skirstant juos pagal vaiko galias)	Ugdymo(si) gairės
Ankstyvasis ugdymas (1–3 metai)		
1–3	Vaikai iki 3 metų natūraliai per užmegztus emocinius ryšius jaučia savo šeimą kaip bendruomenę. Vaikų grupę kaip bendruomenę pajaučia, kai užsimezga emocinis ryšys su mokytoju ir grupės vaikais. Vaikų supratimas apie šeimą ir vaikų grupę plečiasi kartu su mokytoju ir tėvais kuriant šeimos ir grupės medį, dalyvaujant šeimos dienose grupėje, žaidžiant savo šeimos ir kitų šeimų pasiūlytus žaidimus, žiūrinėjant šeimos narių ir grupės vaikų nuotraukas; Vaikai iki 3 metų savo aplinkoje girdi gimtąją kalbą, įsitraukia į mokytojo organizuojamas veiklas su tautosakos, tautodailės, etnomuzikos motyvais, dalyvauja tautinėse ir valstybinėse šventėse;	Vaikai kartu su mokytoju ir tėvais kuria šeimos ir grupės medį, dalyvauja šeimos dienose grupėje, žaidžia savo šeimos ir kitų šeimų pasiūlytus žaidimus, žiūrinėja šeimos narių ir grupės vaikų nuotraukas; Mokytojo padedami, vaikai tyrinėja, atranda ir aiškina, kas sieja jų aplinkos žmonių bendruomenių narius: emociniai ryšiai, rūpinimasis vienu kitais (šeima), bendras buvimas, bendra veikla, draugystės ryšiai (ugdymo bendruomenė), kalba, papročiai, tradicijos, tautosaka, tautodailė, etnomuzika, amatai (tautybė), demokratinės vertybės, demokratinis gyvenimo būdas (valstybė), tikėjimas (religinės bendruomenės).
Ikimokyklinis ugdymas (3–6 metai)		

3–6	3–6 metų vaikai aiškina savo aplinkos žmonių bendruomenių gyvenimo būdo panašumus ir skirtumus: mano šeima – kitos šeimos; Mokyklos bendruomenė – kitų įstaigų bendruomenės; mano tauta – kitos tautos; mano šalis – kaimyninės ir kitos šalys; žemyno, kuriame gyvenu, žmonės – kitų žemynų žmonės. Domisi gimtąja kalba, etnine kultūra, dalyvauja etnokultūrinuose, pilietiniuose renginiuose ir edukacinėse programose.	Žaisdami ir bendraudami mokytojo tikslingai parengtoje edukacinėje aplinkoje, sužino keletą kitų šalių, supranta, kad tiek jie patys, tiek kiti žmonės sudaro skirtingas tautas, kurios gyvena skirtingose šalyse. Vaikai tyrinėja Lietuvos ir grupę lankančių, iš kitų kraštų atvykusių vaikų šalių simbolių, kalbą, žemėlapius, žmonių gyvenimo būdą (tradicijas, maistą, aprangą ir pan.). Vaikai aiškina ir išbando pagarbios, tolerantiškos sąveikos su kitų socialinių, tautinių ir kultūrinių bendruomenių žmonėmis būdus.
-----	---	---

1.5. „MŪSŲ PRAEITIS.DABARTIS.ATEITIS“

Vertybinės nuostatos. Siekiama padėti vaikams tyrinėti praeitį, dabartį, ateitį bei suprasti žmonių gyvenimo bėgant laikui pokyčius.

Esminiai gebėjimai. Laiko tėkmės pajauta. Vaikai laiko tėkmės bei asmeninių ir bendruomenės pokyčių per tam tikrą laiką supratimą plėtoja patirdami, aiškindamiesi, tyrinėdami savo ir juos supančių žmonių gyvenimą čia ir dabar, netolimoje ir tolimoje praeityje, numatydami gyvenimo pokyčius ateityje.

Žingsniai (pateikiami aukščiausio žingsnio)	Pasiekimai (jungiami skirstant juos pagal vaiko galias)	Ugdymo(si) gairės
---	---	-------------------

Ankstyvasis ugdymas (1–3 metai)

1–3	Vaikai iki 3 metų laiko tėkmę pajaučia sąsajoje su savo veikla (kiek laiko užtrunka kažką padaryti) ir gyvenimo ritmu (ką aš veikiu per dieną). Laiko tėkmę vaikai geriau supranta, eksperimentuodami su skirtingos trukmės muzikinėmis atkarpomis, 1, 5, 10 minučių smėlio laikrodžiais (ką galiu nuveikti, kol skambės muzika, ištekės smėlis); paros trukmę ir laiko tėkmės per parą nuoseklumą patiria dėliodami savo veiklos per dieną paveikslėlius.	Vaikai laiko tėkmės bei asmeninių ir bendruomenės pokyčių per tam tikrą laiką supratimą plėtoja patirdami, aiškindamiesi, tyrinėdami savo ir juos supančių žmonių gyvenimą čia ir dabar, netolimoje ir tolimoje praeityje, numatydami gyvenimo pokyčius ateityje. Vaikai įvairiais būdais kuria savo asmeninę gyvenimo ir augimo istoriją; mokytojo ir tėvų padedami konstruoja šeimos istorijos pasakojimą. Išbando (jei prieinama), lygina, komentuoja dabarties, praeities, ateities žaidimų, buitines darbų, keliavimo būdų ir priemonių, gyvenamųjų namų ypatumus, samprotauja, kodėl žmonių gyvensena buvo būtent tokia.
-----	--	--

Ikmokyklinis ugdymas (3–6 metai)

3-6	3–6 metų vaikai, kalbėdamiesi, ką veikė per dieną, savaitę, dėliodami paveikslėlius, pradeda pavadinti paros dalis (rytas, diena, vakaras, naktis), savaitės dienas, pasako, ką veikė vakar, ką veikia šiandien, ką veiks rytoj.	Dalyvaudami tradicinėse ir valstybinėse šventėse išitraukdami į mokytojų inicijuojamus istorinio pobūdžio naratyvinius žaidimus, klausydamiesi skaitomų istorinių pasakojimų, lankydami muziejuose, pilyse, sužino Tėvynės istorijai svarbius įvykius ir žymius veikėjus. Vaikai atpažįsta liaudies dainas ar kitą tautosakos paveldą (mįsles, greitakalbes, liaudies žaidimus, patarles ir kt.), žmonių sukurtą praeityje. Padedami mokytojų, atranda ir tyrinėja juos dominančias savo darželio, rajono ir (ar) miesto istorines vietas, įskaitant įvairius paminklus, gamtines erdves, viešąsias skulptūras ir žaidimų aikšteles.
-----	--	--

2. UGDYMO(SI) SRITIS „MŪSŲ SVEIKATA IR GEROVĖ“		Taikomos strategijos
Ugdymo(si) srities paskirtis yra plėtoti kasdienius gyvenimo įgūdžius, fizinį aktyvumą, savivoką ir savigarbą, savireguliaciją ir savikontrolę. Ugdymosi veiklos skatina ugdytis emocijų suvokimo ir raiškos, tyrinėjimo, problemų sprendimo, kūrybiškumo, žaidimo, mokėjimo mokytis gebėjimus.		Patirtinis ugdymasis, praktinės užduotys, žaidimai, eksperimentai, tyrinėjimas, interaktyvios veiklos.
2.1. „FIZINIS AKTYVUMAS“		
<p>Vertybinės nuostatos. Noriai, džiaugsmingai juda, mėgsta judrią veiklą ir žaidimus.</p> <p>Esminis gebėjimas. Eina, bėga, šliaužia, ropoja, lipa, šokinėja koordinuotai, išlaikydamas pusiausvyrą, spontaniškai ir tikslingai atlieka veiksmus, kuriems būtina akių–rankos koordinacija bei išlavėjusi smulkioji motorika.</p>		
Žingsniai (pateikiami aukščiausio žingsnio)	Pasiekimai (jungiami skirstant juos pagal vaiko galias)	Ugdymo(si) gairės
Ankstyvasis ugdymas (1-3 metai)		
1-3	2–3 metų vaikai vaikščioti ir išlaikyti pusiausvyrą mokosi eidami sumažinto ploto paviršiumi (tarp dviejų nubrėžtų linijų ir pan.), įveikdami kliūtis (ką nors peržengdami), lipdami į kalniuką. Judėdami laisvoje erdvėje, žaisdami judriuosius žaidimus, vaikai nuo greito ėjimo pereina prie bėgimo.	Vaikai judėjimo džiaugsmą patiria laisvai bėgiodami, landžiodami, šokinėdami, laiptodami karstynėmis, kopėtėlėmis, laipteliais, žaisdami su kamuoliais, važinėdami triratukais, dviratukais. Vaikų judesių koordinacija, orientacija erdvėje, vikrumas, greitumas, jėga tobulėja žaidžiant su įvairaus dydžio ir sunkumo kamuoliais: ridenant, mėtant įvairiu atstumu, visa jėga ar panaudojant reikiamą jėgą tikslui pasiekti, gaudant. Vaikai inicijuoja patys ir noriai įsitraukia į mokytojo inicijuojamas veiklas, skatinančias tyrinėti, kaip juda kūnas ir atskiros jo dalys, improvizuoti, fantazuoti, ieškoti neįprastų pozų, judesiais perteikiant pasakų herojų charakterius, gyvūnų, kitų objektų ypatybes.
Ikmokyklinis ugdymas (3-6 metai)		
3-6	3–6 metų vaikai juda spontaniškai, atlieka veiksmus su skirtingo dydžio, svorio ar formos priemonėmis, žaidžia įvairius imitacinius bei judriuosius žaidimus, kuriuose lavinami visi pagrindiniai judesiai: šliaužimas, ropojimas, ėjimas, bėgimas, šuoliukai, laipiojimas, pralindimas, metimai, pusiausvyros pratimai. Jie išbando įvairiausių mokytojo demonstruojamus ir pačių atrandamus ėjimo ir bėgimo būdus: eiti pasistiebus, ant pėdos šonų, kulnų; eiti ištiesta virve, padėtu lanku; eiti aukštai keliant kelius, pusiau pritūpus, plačiu žingsniu, pristatomuoju, pakaitiniu ar kryžminiu žingsniu, šonu, atbulomis, eiti nedideliame aukštyje (suoleliu); bėgti aukšta keliant kelius, šonu, atbulomis, įveikiant kliūtis, bėgti įkalnėn, nuokalnėn, bėgimą kaitalioti su ėjimu, sustoti pagal netikėtą signalą, keisti kryptis, bėgti	Nevaržomai judėdami ir eksperimentuodami vaikai išbando savo kūno judėjimo galimybes: lavina pagrindines fizines ypatybes (vikrumą, lankstumą, pusiausvyrą, koordinaciją, jėgą), mokosi saugiai keisti pradines kūno padėtis ir atlikti įvairius veiksmus rankomis, kojomis: išlaikyti kūną statinėje būsenoje, judėti (ne)persikeldami erdvėje; įgyja drąsos ir pasitikėjimo savimi. Veikdami ribotame plote pratinasi judėti saugodami save ir kitą. Žaisdami komandinius žaidimus, vaikai mokosi laikytis taisyklių, laimėti ir pralaimėti, derinti judesius, judėjimo būdus, sutelkti ir perkelti dėmesį į regimus ir girdimus signalus.

	greitai, lėtai.	
2.2. „SVEIKA MITYBA“		
<p>Vertybinių nuostatų. Noriai ugdomi sveikam kasdieniam gyvenimui reikalingus įgūdžius. Esminiai gebėjimai. Tvarkingai valgo, savarankiškai atlieka savitvarkos veiksmus: apsirengia ir nusirengia, naudojami tualetu, prausiasi, šukuojasi. Saugo savo sveikatą ir saugiai elgiasi aplinkoje.</p>		
Žingsniai (pateikiami aukščiausio žingsnio)	Pasiekimai (jungiami skirstant juos pagal vaiko galias)	Ugdymo(si) gairės
Ankstyvasis ugdymas (1-3 metai)		
1-3	Vaikai iki 3 metų su sveikatai palankiu maistu susipažįsta valgydami drauge su mokytoju ir kitais vaikais, girdėdami suaugusiųjų aiškinimus, žiūrindami knygeles, korteles, piešinius. Matydami estetiškai patiektą, skleidžiantį šviežią kvapą maistą, jį skanaudami ir nuolat girdėdami vaisių, daržovių bei kitų maisto produktų pavadinimus, vaikai kaupia atitinkamą žodyną. Įvairių žaislų apskrityje aplinkoje, grupėje įrengtoje „virtuvėje“ vaikai iki 3 metų žaidžia režisūrinius maisto gamavimo žaidimus.	Vaikai iki 3 metų kasdienio valgymo metu mokosi valgyti savarankiškai, naudotis stalo įrankiais ir pasirinkti, su koku stalo įrankiu valgyti skirtingą maistą.
Ikimokyklinis ugdymas (3-6 metai)		
3-6	3–6 metų vaikai aiškinasi, klausia skaitomų tekstų, komentarų apie sveiko maisto naudą, sužino, ką valgyti yra naudingiau sveikatai. Tyrinėja sveiko maisto piramidę dėlioja savo dienos meniu iš kortelių su sveiko maisto produktais. Dėlioja mąstymo žemėlapius (sveika – nesveika), patys vieni kitiems aiškina, kuris maistas palankus sveikatai, o kuris – ne, savo nuomonę argumentuoja. Vaikai drauge su mokytoju eina į parduotuvę, išrenka ir perka reikalingus maisto produktus užkandžiams pagaminti. Žaisdami „kavinę“, „restoraną“, kuria mėgstamų ir netikėtų patiekalų receptus, sudaro meniu, imituoja maisto gamavimo procesus. Vaikai įsitraukia į sveikų ir skanių gėrimų bei užkandžių gamybą: mokosi suprasti ir patys kurti receptus, plauna, sveria, uosto, dalina, pjausto, maišo, skanauja, pavadina; gėrisi estetiniu išpūdžiu.	3–6 metų vaikai mokosi elgesio taisyklių prie stalo: prieš valgį nusiplauti rankas, valgyti neskubant, gerai sukramtant maistą, jį skanaujant, prie stalo ramiai pasikalbant, padėkojant. Jie mokosi padengti kasdienį ir šventinį stalą, siekdami estetinio išpūdžio. Režisūrinių ir vaidmenų žaidimų metu vaikai maitina lėles, servituoja ir puošia stalą, kuria lankymosi kavinėje ar kitoje viešojoje vietoje siužetus. Vaikai klausosi skaitomų tekstų ir pasakojimų apie tai, kodėl svarbu branginti ir tausoti maistą, jo nešvaistyti, sužino, kad pasaulyje yra vietų, kuriose žmonės jaučia maisto stygių, tyrinėja, kiek darbo reikia, kad maisto produktai atsirastų ant mūsų stalo, dėlioja šį kelią iš paveikslėlių, jį piešia.
2.3. „MANO DIENOS RITMAS“		
<p>Vertybinių nuostatų. Siekiama padėti vaikams suprasti jų poreikius atitinkantį dienos ritmą ir jį laikytis. Tai padeda vaikams jaustis saugiems, energingiems, nepervargti, ugdo laiko suvokimą, suteikia jėgų ir drąsos išgyventi pokyčius: Esminis gebėjimas. Kasdieniniai pasikartojantys ritualai, maitinimasis, miegas ir veiklos padeda vaikams orientuotis dienos laike.</p>		
Žingsniai	Pasiekimai (jungiami skirstant juos pagal vaiko	Ugdymo(si) gairės

(pateikiami aukščiausio žingsnio)	galias)	
Ankstyvasis ugdymas (1–3 metai)		
1–3	Vaikai ugdomi dienos ritmo (aktyvumo ir poilsio derinimo) pajautą, kai kasdienių veiklų metu yra mokytojo skatinami atpažinti kūno siunčiamus signalus: gerą nuotaiką, žvalumą, energingumą, dėmesingumą arba nuovargį, mieguistumą, irzlumą, negalėjimą susikaupti. Vaikai iki 3 metų mokosi suprasti paveikslėliais sudėliotą savo grupės dienotvarkę, stebėti ir patikrinti, kas šią dieną jau įvyko, kas dar įvyks. Kasdieniai pasikartojantys ritualai, maitinimasis, miegas ir veiklos padeda vaikams orientuotis dienos laike.	Vaikai iki 3 metų tyrinėja savo judėjimo ir poilsio ritmą, paveikslėliais dėliodami savo veiklų eilę ir žymėdami, ar tai buvo aktyvi, ar rami veikla.
Ikmokyklinis ugdymas (3–6 metai)		
3–6	3–6 metų vaikai, skatinami mokytojo ir atsižvelgdami į visos mokyklos dienos režimą, patys sudėlioja savo dienos ritmą paveikslėliais, sudėlioja dienų su ypatingais įvykiais (švenčių, išvykų dienos), keičiančiais įprastą dienos eigą, dienos ritmą. Vaikai ryte paveikslėliais pažymi, ką šiandien ketina veikti, o vakare reflektuoja, ar pavyko tai įgyvendinti. Jie tyrinėja savo nuotaikos ir energijos kaitą per dieną, žymėdami paveikslėliais, aptardami kaitos priežastis. Padedami mokytojo, susikuria ritualus prieš einant miegoti, pavyzdžiui, pavartyti knygutę, pasiklausyti lopšinės.	3–6 metų vaikai, mokytojo padedami, mokosi atpažinti ženklus, kurie rodo, kad jų aktyviai judančiam kūnui reikia poilsio (bėgiodami, šokinėdami pavargo, kvėpuoja atvira burna, smarkiai plaka širdis), kada jų nejudrioje būsenoje esančiam kūnui reikia judėjimo (sunku ramiai išsėdėti, sutelkti dėmesį į veiklą). Vaikai iš skaitomų pasakojimų, istorijų ir patys išbandydami sužino, kad aktyvi veikla padeda išlieti tiek patirtas malonias emocijas, tiek ir nerimą, įtampą. Atlikdami atsipalaidavimo, kvėpavimo pratimus, pajaučia, kaip jie nuramina tiek kūną, tiek ir emocijas ar sunkias mintis. Vaikai išbando įvairius kūno aktyvumo reguliavimo būdus, pavyzdžiui, judėti pagal greito ir lėto tempo, aktyvumą žadinančią ir raminančią muziką;
2.4. „KŪNO ŠVARA IR APLINKOS TVARKA“		
<p>Vertybines nuostatas. Plėtojant vaikų supratimą apie sveikatos saugojimą siekiama didinti jų pasitikėjimą paties pasirūpinti savo higiena ir aplinkos tvarka bei estetika.</p> <p>Esminiai gebėjimai. Savarankiškai atlieka savitvarkos veiksmus: apsirengia ir nusirengia, naudojami tualetu, prausiasi, šukuojasi. Saugo savo sveikatą ir saugiai elgiasi aplinkoje.</p>		
Žingsniai (pateikiami aukščiausio žingsnio)	Pasiekimai (jungiami skirstant juos pagal vaiko galias)	Ugdymo(si) gairės

Ankstyvasis ugdymas (1–3 metai)		
1–3	Vaikai iki 3 metų susipažįsta su higienos reikmenimis, ugdosi kūno priežiūros įgūdžius, kai patys, mokytojo skatinami, drąsinami, pamokomi, padedami, prausia veidą, rankas ir nusišluosto, susišukuoja plaukus, nusirengia ir bando tvarkingai sudėti drabužius ir pan.	Vaikai iki 3 metų mokosi laikytis tvarkos, kai rūšiuoja daiktus, tvarko žaislus, padedami suaugusiųjų, arba savarankiškai pažaidę padeda žaislus į vietą.
Išimokyklinis ugdymas (3–6 metai)		
3–6	3–6 metų vaikus laikytis asmens higienos motyvuoja suaugusiojo pavyzdys, dainelės, eilėraščiai, pasakojimai, tyrinėjimai, sužinant apie bakterijas ir virusus, jų sukeliamas ligas. Vaikai supranta, kodėl svarbu plauti rankas prieš valgį, pažaidus, susitepus, pasinaudojus tualetu, ir pratinasi tai daryti. Linksmos istorijos, vaikų aprangos pavyzdžių žiūrėjimas skatina vaikus pamąstyti apie savo aprangą, diskutuoti, kas tvarkinga – netvarkinga, patinka – nepatinka, kurti patogios ir estetiškos vaikų aprangos modelius (piešiant, rengiant lėles, patiems persirenginėjant).	3–6 metų vaikai žiūrinėja tvarkingos, patogios, estetiškos aplinkos nuotraukas, ieško patinkančios aplinkos vaizdų informaciniuose tinklalapiuose, diskutuoja apie savo grupės aplinką, kas tvarkinga – netvarkinga, patogu – nepatogu, saugu – nesaugu, gražu – negražu. Vaikai įsitraukia į aplinkos pertvarkymo veiklas, ieškodami sprendimų, kaip aplinką paversti lengvai tvarkoma, patogia, saugia, malonia akiai: simboliniais piešiniais grupėje ženklina daiktų laikymo vietas, kuria saugaus daiktų naudojimo taisykles ir pan. Vaikai pastebi ne vietoje padėtus daiktus ir imasi iniciatyvos juos tvarkyti, pamato grupėje ar lauko aplinkoje numestą šiukšlę, mokosi šiukšles rūšiuoti.
2.5. „SAUGAUS ELGESIO ĮPROČIAI“		
<p>Vertybinės nuostatos. Siekiama padėti vaikams ugdytis saugaus elgesio su nepažįstamais žmonėmis įpročius, saugoti savo ir kitų sveikatą.</p> <p>Esminiai gebėjimai. Vaikai aiškinasi, kokie prisilietimai prie jų kūno yra tinkami (artimų suaugusiųjų ar draugo apkabinimas) ir kokie netinkami, mokosi grupėje saugoti asmeninę erdvę. Vaikai mokosi tvirtai pasakyti „ne“ netinkamam prisilietimui, pasitraukti iš situacijų, kuriose pasijunta nesaugiai, pranešti apie tai suaugusiajam, kuriuo pasitiki.</p>		
Žingsniai (pateikiami aukščiausio žingsnio)	Pasiekimai (jungiami skirstant juos pagal vaiko galias)	Ugdymo(si) gairės
Ankstyvasis ugdymas (1–3 metai)		
1–3	Vaikai iki 3 metų drauge su suaugusiuoju mokosi saugiai žaisti, atsargiai elgtis su buities daiktais ir lauke.	Ugdymo(si) kontekstuose, būdami vaikų elgesio ir veiklos modeliu, mokytojai pagal situaciją lanksčiai keičia savo vaidmenis, tapdami vaiko padėjėjais, tyrinėtojais, kūrėjais, besimokančiaisiais.

Ikimokyklinis ugdymas (3–6 metai)		
3–6	3–6 metų vaikai, vartydami knygeles, klausydami jiems skaitomų pasakojimų, pasakų, žiūrėdami filmukus, sužino apie daiktus, kurie yra pavojingi jų sveikatai ir saugumui, kas atsitinka, kai vaikai su jais žaidžia. Jie aiškinasi, kokie pavojai slypi virtuvėje (elektros prietaisai, aštrūs daiktai), vonioje (skalbimo, valymo priemonės), svetainėje, tėvų miegamajame (praviras langas, vaistai, dūžtantys daiktai). Kasdinių veiklų metu mokosi saugiai elgtis žaisdami kieme, lauke, laikytis susitartų saugaus elgesio taisyklių. mokosi atsakingai elgtis aplinkoje, kurioje yra gyvūnų.	Mokytojui modeliuojant įvairias situacijas, skaitant istorijas, pasakojant, kartu žiūrinėjant paveikslėlius, korteles, kalbantis, vaikai mokosi suprasti, su kuriais žmonėmis ir kodėl bendrauti yra visada saugu (tėvai, globėjai, mokytojai ir kt.), į kuriuos žmones visada galima kreiptis pagalbos pasiklydus, ištikus nelaimę, patekus į bėdą (policininkai, gaisrininkai, medikai, pardavėjai ir pan.), kaip reikia elgtis, jei visai nepažįstamas žmogus kalbina, kviečia pasivaikščioti ar pasivažinėti, siūlo saldumynų, siekia liesti (mandagiai atsisakyti pasiūlymų, jei situacijoje nedalyvauja tėvai, mokytojai).
3. UGDYMO(SI) SRITIS „AŠ KALBŲ PASAULYJE“		Taikomos strategijos
Ugdymo srities paskirtis yra plėtoti kalbų supratimą, kalbinę raišką, skaitmeninį sumanumą, meninę raišką, aplinkos pažinimą. Ugdymo(si) veiklos skatina ugdytis tyrinėjimo, problemų sprendimo, kūrybiškumo, mokėjimo mokytis, emocijų suvokimo ir raiškos, žaidimo gebėjimus.		Įkvepiančios aplinkos kūrimas, kalbos kampeliai, skaitymo erdvės, naratyvinis pasakojimas - žaidybinės situacijos, dialogas, diskusijos, projektinės veiklos, patirtinis ugdymasis, praktinės užduotys, žaidimai, eksperimentai, tyrinėjimas, interaktyvios veiklos.
3.1. „KALBOS SUPRATIMAS“		
Vertybines nuostatas. Tai vaiko kalbinių įgūdžių ir gebėjimų bei kalbinės tapatybės ugdymas(is). Esminiai gebėjimai. gebėjimas klausytis ir suprasti kitų kalbėjimą bei reaguoti į nežodinę raišką; gebėjimas suprasti įvairiomis formomis pateikiamą, informaciją (žodinę, grafinę, simbolinę, vaizdinę, garsinę), domėjimasis simboliais, raidėmis ir tekstu, gebėjimas suprasti amžių atitinkančius meninius ir informacinius tekstus.		
Žingsniai (pateikiami aukščiausio žingsnio)	Pasiekimai (jungiami skirstant juos pagal vaiko galias)	Ugdymo(si) gairės
Ankstyvasis ugdymas (1–3 metai)		
1–3	Vaikai iki 3 metų ugdomi kalbos suvokimo gebėjimus, bendraudami su suaugusiais ir kitais vaikais. Jie atkreipia dėmesį į kalbėjimą, plečia pasyvų ir aktyvų žodyną, girdėdami suaugusiojo kalbą, pasižyminčią aukštesniu balso tonu, ryškia emocija intonacija. Vaikai ugdomi foneminę klausą ir fonologinį suvokimą, mokosi sutelkti dėmesį ir klausytis, žaisdami suaugusiojo inicijuojamus garsų žaidimus, klausydami įvairių aplinkos garsų, ritmų, eilėraščių, dainelių gimtąja ir kitomis kalbomis, atlikdami įdomias, aktualias, bet neilgai trunkančias veiklas. Vaikai klausosi mokytojo ir kitų vaikų, būdami grupėje ir būdami vieni, tylioje aplinkoje ir triukšmingame fone, įvairiose komunikacinėse situacijose.	Įsitraukimą skatina mokytojo siūlomos įdomios ir aktualios veiklos, žaidybinės situacijos, žadinančios prigimtinį vaikų smalsumą, domėjimąsi ir emocinį įsitraukimą į bendravimo ir bendradarbiavimo procesus. Vaikus taip pat įtraukia kalbiniai žaidimai, skaitomos ir nežodiniu būdu pasakojamos istorijos, dialogiškas ugdymo procesas, iššūkio situacijos. Sėkmingam įsitraukimui būtinos vaikų kalbinius gebėjimus atitinkančios ir jų žodinių ir nežodinių bendravimą skatinančios sąlygos, kuriose būtų pripažįstama ir reaguojama į skirtingus vaikų saviraiškos būdus. Vaikų dalyvavimas įsitraukus moko klausyti ir įsiklausyti, skatina kūno kalba ir verbaliu išraiška reaguoti į kalbančiųjų intencijas, plėtoja kalbinės raiškos gebėjimus.
Ikimokyklinis ugdymas (3–6 metai)		

3-6	3–6 metų vaikai, aktyviai įsitraukdami į bendravimo su mokytoju ir kitais vaikais veiklas, kalbos garsų žaidimus, eilėraščių, dainų, pasakojimų, pasakų gimtąja ir kitomis kalbomis klausymąsi, plėtoja kalbos supratimą, „atranda“ žodžių prasmes, ugdo trumpalaikę ir ilgalaikę atmintį, kalbinę vaizduotę, skatinančią mintis išreikšti žodžiais. Vaikai klausosi gyvai pasakojamų ir įrašytų (televizijos, radijo, kompaktinėse plokštelėse, internete) įvairaus stiliaus ir turinio tekstų (grožinių, publicistinių, enciklopedinių, informacinių) apie aplinką, įvykius, reiškinius, taip pat savo ir kitų vaikų kalbos įrašų. Vaikai kalbos supratimą plėtoja gaudami informaciją ir kitais pojūčiais: vaizdu, lytėjimu, uosle, ragaudami.	Supratimo gilėjimą užtikrina kryptingos ir vaikų raidos skirtumus atliepančios ugdymosi veiklos, skatinančios tyrinėjimą, aiškinimąsi ir problemų sprendimą, taip pat patirtinis ugdymo(si) procesas, kuris sudaro galimybes vaikams klausinėti, diskutuoti, ginčytis, spręsti problemas. Supratimo gilėjimą skatina žodinę raišką iliustruojančios ar ją papildančios vaizdinės ir kitais pojūčiais suvokiamos ugdymo(si) priemonės, kalbos siejimas su aplinkos objektais. Aiškinimasis, argumentavimas, reflektavimas padeda gilinti supratimą, kad kalba ir žodžiai daro poveikį kitam, skatina kritinį mąstymą, moko pasirinkti tinkamas komunikacijos priemones, leidžia suvokti skirtingų kalbų ir kalbos formų (žodinės, nežodinės, simbolinės, grafinės) įvairovę.
-----	---	---

3.2. „KALBINĖ RAIŠKA“

Vertybinės nuostatos. Nusiteikęs kalba ir kitomis komunikavimo priemonėmis bendrauti su kitais, išreikšti savo patirtį, jausmus, mintis ir emocijas.

Esminiai gebėjimai. Gebėjimas išreikšti patirtį, jausmus ir mintis, įsitraukti ir plėtoti pokalbį, gebėjimas pasakoti, atpasakoti, apibūdinti, kurti, aiškinti taikant nežodines ir žodines raiškos priemones, gebėjimas komunikuoti paprastomis grafinės ir rašytinės raiškos formomis.

Žingsniai (pateikiami aukščiausio žingsnio)	Pasiekimai (jungiami skirstant juos pagal vaiko galias)	Ugdymo(si) gairės
---	---	-------------------

Ankstyvasis ugdymas (1–3 metai)

1-3	1–3 metų vaikai mėgdžiodami, skiemenų ar žodžių pakartojimais, veiksmiais, mimika ir pantomimika dalyvauja paprastuose žodiniuose žaidimuose. Šio amžiaus vaikų žodyno gausėjimą ir kalbinę raišką skatina aktyvus suaugusiojo bendravimas su vaiku, inicijuojant pokalbius, plėtojant vaiko pasakymus, juos pakartojant. Vaikų mąstymo ir kalbos raidą skatina amžių atitinkančių tekstų, eilėraščių, pasakų skaitymas, istorijų pasakojimas, siejamas su vaizdine informacija, taip pat tokiais jutimiais pojūčiais kaip lytėjimas, ragavimas, uostymas. 3 metų vaikai, suaugusiojo padedami, kartoja girdėtus trumpus kūrinėlius, dalyvauja pokalbiuose, kelių žodžių vientisiniais sakiniais kalba apie save, savo norus, poreikius, išgyvenimus, pasakoja apie tai, ką mato ir girdi, vartoja paprastas mandagumo frazes, formuluodami sakinius, taiko pagrindines gramatikos taisykles. 1–3 metų vaikai plėtoja rašytinės raiškos gebėjimus mėgdžiodami suaugusiuosius ir eksperimentuodami: stebėdami rašančiuosius ar piešančiuosius, bandydami imituoti, braukyti, keverzoti, piešinėti, palikdami ženklus smėlyje, popieriuje, vandenyje.	1–3 metų vaikai pasitelkia žodinę ir nežodinę raišką aktyviai bendraudami ir komunikuodami su suaugusiais ir bendraamžiais įvairiose veiklose. 2–3 metų vaikai, bendraudami su kitais, koncentruojasi į save, kalba sau ir su savimi, neadresuodami kalbos kitam. Vaikai į pokalbius su kitais mokosi įsitraukti, kalbinami suaugusiojo, atsakydami į klausimus. Vaikų poreikį bendrauti, išreikšti norus ir mintis skatina dienos įvykių ir rutininių veiklų aptarimas. Kasdienėse veiklose mokytojo skatinami vaikai mokosi išreikšti ir įvardyti savo emocijas, poreikius.
-----	---	---

Ikimokyklinis ugdymas (3-6 metai)		
	<p>3–6 metų vaikai kalbinės raiškos būdus tyrinėja keisdami balso stiprumą, kalbėjimo tempą, intonaciją, eksperimentuodami garsais ir žodžiais, kurdami naujadarus, žaisdami kalba ir kurdami savo kalbas. Vaikai vartoja paprastos konstrukcijos gramatiškai taisyklingus sakinius, taisyklingai taria daugumą gimtosios kalbos garsų, atpažįsta garsus žodyje, skiria gimtosios kalbos žodžius nuo išgirstų kitos kalbos žodžių. Vaikų kalba turtėja, jų kalbinė raiška sudėtingėja, jiems klausantis skaitomų, pasakojamų, vaidinamų tekstų ir siužetų, įgarsintų filmukų ar pasakų, patiems juos atpasakojant, perkuriant, pratęsiant, suvaidinant, iliustruojant, deklamuojant, kalbant su mokytoju apie teksto turinį ir prasmes, siejant tekstą su vizualia medžiaga. Vaikai vartoja įvairias kalbos dalis, kalba taisyklingais vientisiniais ir sudėtiniais sakiniais, formuluoja klausiamuosius sakinius („Kada...“, „Kur...“, „Kaip...“), kuria naujus žodžius pagal įsisavintas žodžių darybos taisykles.</p> <p>3–6 metų vaikai įsitraukia į įvairias mokytojo siūlomas veiklas, susijusias su galimybe piešti ir rašyti, pavyzdžiui: „rašo“ žinutę ar laišką piešiniu, kopijuoja matomus simbolius, raides, žodžius, kuria savo ženklus ir simbolius, puošia ir apipavidalina užrašytas raides ar ženklus siedami juos su realiais objektais.</p>	<p>Žaisdami išplėtotus siužetinius vaidmenų žaidimus, vaikai įsitraukia į dialogą, polilogą, išbando skirtingas kalbėjimo manieras, mokosi žodinėmis derybomis ir kompromiso paieškomis spręsti kylančius nesutarimus ir problemas laikydamiesi savo kultūrinei aplinkai priimtinių bendravimo taisyklių. Vaikai bendravimo gebėjimus ugdo kartu su suaugusiuoju ir bendraamžiais skaitinėdami knygas, kalbėdamiesi apie skaitomas ar pasakojamas istorijas, diskutuodami apie atliktą veiklą, patirtą nuotyki, žiūrėtą filmą, girdėtą pasaką, pasakodami istorijas, kurdami pasakojimus, kalbėdamiesi apie tai, ką norėtų patirti ir veikti. Įsitraukę į žaismės situacijas vaikai bando juokauti, kalba „ateivių“ kalbomis, „užsienio“ kalbomis. Mokytojo inicijuojamose arba natūraliai susiklosčiusiose situacijose, atveriančiose kalbų įvairovę, bando susikalbėti su kitakalbiais vaikais ar suaugusiais.</p> <p>Mokydamiesi rašinėti, vaikai veikia kūrybiškai, pavyzdžiui: iš akmenėlių, gilių, kaštonų dėlioja simbolius ir raides, pagaliuku rašo ant smėlio, kreidelėmis – ant asfalto, rengia simbolių, piešinių, ženklų „laiškus“ gamtos gyvūnams, kuria knygeles, kūno kalba vaizduoja raides, žodžius, kuria istorijas apie raides ar garsus, stato ir konstruoja simbolius, raides. Vaikai įsitraukia į mokytojo inicijuojamas veiklas, žaidimus, kurių metu piešiniai, rašinėjimai, raidėmis pavaizduoja savo patirtį, išgyvenimus, norus, rašo žinutes, laiškėlius tėvams, vaikams, mokytojams.</p>
3.3. „KALBŲ ĮVAIROVĖS SUVOKIMAS IR KALBINĖS TAPATYBĖS FORMAVIMASIS“		
<p>Vertybinės nuostatos. Siekiama padėti vaikams tapatintis su savo šalies kalba ir kultūra, susipažinti su kalbų įvairove, ugdyti(s) kalbų įvairovės suvokimą, vertybines nuostatas, susijusias su įvairialypiais kultūriniais ir kalbiniais kontekstais, plėtoti kalbinę, tautinę ir pilietinę tapatybę.</p> <p>Esminiai gebėjimai. Tapatinimasis su savo šalies kalba ir kultūra, kalbų įvairovės suvokimo ugdymasis, vertybinių nuostatų, susijusių su įvairialypiais kultūriniais ir kalbiniais kontekstais, ugdymasis, kalbinės, tautinės ir pilietinės tapatybės plėtojimas.</p>		
Žingsniai (pateikiami aukščiausio žingsnio)	Pasiekimai (jungiami skirstant juos pagal vaiko galias)	Ugdymo(si) gairės
Ankstyvasis ugdymas (1–3 metai)		
1-3	<p>Skatinamas kalbų ir kultūrų pažinimas bei kalbinės tapatybės (nebūtinai susijusios su viena kalba) formavimasis. Kultūrų ir kalbų įvairovės pažinimą skatinančioje mokyklos aplinkoje vaikai turi galimybę matyti įvairių kultūrų ženklus, simbolius, girdėti įvairias kalbas, vartyti įvairiomis kalbomis parašytas knygeles.</p>	<p>Vaikų iki 3 metų domėjimąsi skirtinga kalbine raiška (bendrine kalba, tarmėmis), skirtingomis kalbomis ir kultūromis skatina suaugusiojo pasakojimai apie kitas šalis, kultūras, kalbas, jų atmainas; knygelių, parašytų įvairiomis kalbomis, vartymas; garso įrašų (dainelių, eilėraščių, pasakojimų) įvairiomis kalbomis klausymas;</p>

		įvairiakalbiai stalo žaidimai. Vaikų suvokimą apie kalbų įvairovę ugdo, pozityvų požiūrį formuoja ir bendrauti įvairiakalbėje aplinkoje moko, pavyzdžiui, svečių, atstovaujančių kitoms kalboms ar kultūroms, vizitai.
--	--	--

Ikimokyklinis ugdymas (3–6 metai)

3-6	3–6 metų vaikai ugdomi kalbų įvairovės suvokimą ir formuojasi kalbinę tapatybę, mokosi atpažinti skirtingas kalbas, suprasti kita kalba kalbančiųjų intencijas, žaisdami vaidmenų, naratyvinius, stalo ir žodžių žaidimus, įsitraukdami į kūrybines ir kitokias aktyvias veiklas su kitomis kalbomis kalbančiais bendraamžiais, bendraudami su svečiais, jungdamiesi į tinklus su kitų šalies regionų ir kitų šalių vaikais, klausydami skaitomų istorijų, skaitydami knygutes dviem ar keliomis kalbomis, žiūrėdami filmukus.	Vaikų smalsumą sužadina ir juos įtraukia mokytojo inicijuojamos veiklos, kurių metu gyvai arba nuotolinėmis priemonėmis bendraujama su vaikais ar suaugusiais, kalbančiais kitomis kalbomis ar lietuvių kalbos tarmėmis. Padedami mokytojo, vaikai mokosi taikyti kompensacines kalbos supratimo ir kalbos raiškos strategijas: siekdami suprasti ir perduoti informaciją pasitelkia neverbalinę kalbą, mimikas, gestus, aplinkos objektus. Vaikai noriai įsitraukia į mokytojo siūlomus kiekvienai kultūrai autentiškus kalbinius žaidimus (mįsles, juokavimus, skaičiuotes, greitakalbes ir kt.).
-----	--	---

4. UGDYMO(SI) SRITIS „TYRINĖJU IR PAŽĪSTU APLINKĄ“

Ugdymo(si) srities paskirtis – plėtoti daiktinės ir gamtinės aplinkos pažinimą, matematinį mąstymą, skaitmeninį sumanumą, kalbų supratimą, tyrinėjimą, problemų sprendimą, mokėjimą mokytis. Ugdymo(si) veiklos skatina žaidimo, kūrybiškumo, emocijų suvokimo ir raiškos gebėjimus.

4.1. „MANE SUPANTYS DAIKTAI“

Vertybines nuostatas. Nusiteikęs pažinti pasaulį jam suprantamais matematiniais būdais. Esminiai gebėjimai. Atranda skaičių ir figūrų pasaulį, plėtoja supratimą ir kalbą apie skaičiavimo ir matavimo būdus, jų taikymą aplinkai pažinti, problemoms spręsti, geba išreikšti pastebėjimus apie objektų kiekį, formą, dydį, sekas, vietą ir judėjimo kryptį.

Žingsniai (pateikiami aukščiausio žingsnio)	Pasiekimai (jungiami skirstant juos pagal vaiko galias)	Ugdymo(si) gairės
--	--	-------------------

Ankstyvasis ugdymas (1–3 metai)

1–3	Vaikai iki 3 metų daiktų pasaulį pažįsta ir atpažįsta visais jautimais, padedančiais suvokti daiktų spalvą, formą, garsą, kvapą, skonį, tekstūrą. Pirmaisiais gyvenimo metais vaikai grupėje esančius įvairius daiktus tyrinėja juos griebdami, liesdami, mesdami, kišdami į burną, kramtydami, domisi judančiais, garsus skleidžiančiais, ryškių spalvų daiktais. 2–3 metų vaikai daiktus rūšiuoja pagal formą, spalvą, dydį, naudodami rūšiavimo žaislus ir sensorines priemones.	Vaikai žaisdami ir tyrinėdami pažįsta artimiausioje aplinkoje esančius daiktus, patiria, kad daiktai (žaislai, baldai, knygos, kamuoliai ir kt.) turi požymius (forma, dydis, spalva ir tekstūra), kad medžiagos, iš kurių pagaminti daiktai, yra skirtingos (minkštos – kietos, skaidrios – neskaidrios, lengvos – sunkios);
-----	---	---

Ikimokyklinis ugdymas (3–6 metai)

3–6	3–6 metų vaikai pasirinktus daiktus laisvai rūšiuoja, skirsto į kategorijas: pagal dydį, formą, spalvą, tekstūrą, pradeda rūšiuoti pagal	Vaikų įsitraukimas skatinamas mokytojui kryptingai kuriant ugdymo(si) kontekstus. Mokytojo padedami, ieško panašumų ir skirtumų,
-----	--	--

	<p>du požymius. Daiktus ir jų savybes vaikai mokosi suprasti ir pavadinti, kai jų tyrinėjimus lydi mokytojo komentarai, klausimai, grįžtamasis ryšys. Vaikai daiktus pažįsta juos stebėdami, sugretindami, palygindami, grupuodami, rikiuodami nuo mažiausio iki didžiausio, komponuodami, konstruodami.</p> <p>3–6 metų vaikai tyrinėja, kuo tos pačios rūšies daiktai skiriasi vieni nuo kitų (pavyzdžiui, kamuoliai skiriasi dydžiu, svoriu, spalva) ir nuo kitos rūšies daiktų (pavyzdžiui, kamuoliai forma skiriasi nuo knygų).</p> <p>3–6 metų vaikai tyrinėja gamtos ir žmogaus sukurtus daiktus, varto enciklopedijas, klausosi informacinių tekstų, stebi tiksliai parinktus vaizdo įrašus, aiškindamiesi gamtos objektų (jie auga, daugelis juda, jiems reikia maisto ir pan.) ir žmogaus sukurtų daiktų skirtumus, domisi, kaip yra kuriami daiktai, kiek reikia pastangų ir išmanymo juos kuriant, ir pradeda suvokti, kad žmogaus sukurtų daiktų kaitą lemia mokslo ir technologijų pažanga.</p>	<p>sprendžia iškilusias problemas. Veikdami su daiktais, vaikai mokosi sutelkti dėmesį, mąstyti, prisiminti, tausoti daiktus, ugdomi kantrybę, savikontrolę. Nuolatinė veikla su daiktais lavina vaikų gebėjimą koncentruoti žvilgsnį, rankų ir akių koordinaciją; Mokytojui padedant, gretina realius daiktus ir jų atvaizdus iš skirtingos perspektyvos (iš šono, viršaus, apačios, šešėlio), pradeda suprasti jų vaizdavimą plokštumoje (pavyzdžiui, planas). Daiktų dydį vaikai tyrinėja, bandydami apimti delnais, apglėbti, gretindami su savo ūgiu. Drauge su mokytoju vaikai aiškinasi, kaip daiktai keitėsi, kokie jie buvo seniau, kokie dabar, kaip tobulėjo, kaip žmogus juos pritaikė savo poreikiams. Jie lygina praeities ir dabarties daiktus, komentuoja jų išvaizdą, paskirtį, kaip veikia, iš ko pagaminti. Supranta, kad tos pačios paskirties daiktas (pavyzdžiui, stalas) gali būti pagamintas iš medžio, metalo, plastiko.</p>
--	---	---

4.2. „GYVYBĖ“

Vertybinės nuostatos. Siekiama suteikti galimybę vaikams tyrinėti artimosios aplinkos gamtos objektus ir reiškinius, susipažinti su svetur egzistuojančios gyvybės įvairove ir padėti suprasti, kad gyvybė turi poreikių. Esminiai gebėjimai. Išmoksta parodyti pagarbą gyvybei ir rūpestį aplinka, stebi ir tiria gyvų ir negyvų daiktų santykius, reaguoja į aplinkos pokyčius, ugdomi supratimą apie žmogaus veiklos poveikį aplinkai.

Žingsniai (pateikiami aukščiausio žingsnio)	Pasiekimai (jungiami skirstant juos pagal vaiko galias)	Ugdymo(si) gairės
Ankstyvasis ugdymas (1–3 metai)		
1–3	<p>Vaikai susipažįsta su jų aplinkoje esančiais augalais ir gyvūnais, juos stebi, tyrinėja. Vaikai aiškinasi kam reikalingi medžiai (teikia pavėsį, jame prieglobstį randa gyvūnai), mokytojo padedami, išsiaiškina, kad medžiai gamina deguonį, kuris būtinas žmonių ir gyvūnų kvėpavimui, ir supranta, kad medžius reikia saugoti ir sodinti.</p>	<p>Mokytojo padedami, vaikai aiškinasi organizmų poreikius (pvz., augalui reikia dirvožemio, saulės šviesos...)</p> <p>Darže, šiltnamyje, ant palangės vaikai sodina, prižiūri augalus, stebi, matuoja, fiksuoja, kaip jie auga. Prižiūredami augalus vaikai mokosi rūpintis gamta ir aplinka, prisiimti atsakomybę, pasitikėti savo jėgomis.</p>
Ikimokyklinis ugdymas (3–6 metai)		
3–6	<p>3-6 m. vaikai tyrinėja, aiškinasi, kas ir kaip vyksta gamtoje, pastebi gyvosios ir negyvosios gamtos vienovę: augalui reikia dirvožemio, vandens, saulės šviesos; gyvūnui – maisto, vandens, būsto. Mokytojo padedami, vaikai aiškinasi, stebi, tyrinėja organizmų poreikius, aiškinasi, kam naudojamas vanduo, kodėl jis toks svarbus ir reikalingas organizmams. Vaikai aptaria ir supranta, kad žmogaus išmestos atliekos gali būti pavojingos gyvajai</p>	<p>Mokytojo padedami, vaikai seka paros, metų ciklą. Aiškinasi, kaip gyvena augalai ir gyvūnai – dieną ir naktį, skirtingais metų laikais, kokie pasikeitimai vyksta jų gyvenime. Pasirinkę keletą mokyklos kiemo augalų, jie stebi ir fiksuoja gyvenimo ciklą (pavasarij išdygsta, užauga, vasarą žydi, subrandina vaisius, išbarsto sėklas ir vėlyvą rudenį nunyksta); medžių metų ciklą (pavasarij sužaliuoja, žydi ir sėklas išbarsto kasmet, žiemą</p>

	<p>gamtai, mokosi taupiai naudoti vandenį, popierių, priemones, nešvaisto jų be reikalo, suprasdami, kad taip prisideda prie Žemės išteklių tausojimo, tvarumo. Vaikų tyrinėjimai ir eksperimentavimas.</p>	<p>išgyvena numetę lapus, nesimaitindami). Vaikai klausosi mokytojo skaitomų tekstų, varto knygas apie gamtą, žiūri vaizdo įrašus ir išsiaiškina, kad žiemą vieni gyvūnai įminga, kiti išlieka aktyvūs, nes dar gali susirasti maisto, dauguma paukščių žiemoti išskrenda į šiltesnius kraštus. Netikėti atradimai – žaisdami vaikai atranda fizikinius reiškinius: jėgas (tamprumo (guma), paprastuosius mechanizmus (dvivietės sūpuoklės, magnetizmą... Susipažįsta su medžiagomis, jas maišo ir t.t.</p>
--	---	---

4.3. „SKAIČIAVIMAS IR MODELIAVIMAS“

Vertybinės nuostatos. Nusiteikęs pažinti, išbandyti ir saugiai naudoti aplinkoje esančias skaitmenines technologijas. Esminiai gebėjimai. Siekiama padėti vaikams atrasti skaičių pasaulį, plėtoti jų supratimą apie skaičiavimo būdus ir jų taikymą savęs ir aplinkos pažinimui, problemų sprendimui.

Žingsniai (pateikiami aukščiausio žingsnio)	Pasiekimai (jungiami skirstant juos pagal vaiko galias)	Ugdymo(si) gairės
Ankstyvasis ugdymas (1–3 metai)		
1–3	<p>Nuo pirmųjų metų vaikai stebi ir yra įtraukiami į situacijas, kuriose minimi skaičiai, yra skaičiuojama (pavyzdžiui, eilėraščiai, dainelės, judrieji žaidimai, išvykos, stalo žaidimai). Vaikai iki 3 metų pradeda nuspėjamai reaguoti į įprastus įvykius, kurių baigtį galima iš anksto numatyti (pavyzdžiui, įjungus jungiklį, žaislas pradeda judėti).</p>	<p>Padedami mokytojo, vaikai atranda, kad „vienetą“ galima susieti su vienu daiktu, kad skaičiuojant naudojama ta pati žodžių seka, o paskutinis skaičių sekos skaičius reiškia suskaičiuotą objektų kiekį. Vaikai ugdomi žaisdami su medžiagomis ar objektais, kurie susiję su priežastimi ir pasekmėmis (veiksmai, kurie įvyks). Vaikai dienvakare klįjuoja numatomų įvykių paveikslėlius, atrenka reikalingus ingredientus maistui ruošti.</p>
Ikimokyklinis ugdymas (3–6 metai)		
3–6	<p>3–6 metų vaikai įsitraukia į skaičiavimo veiklas, kuriose skaičiuojama pridėdant po vieną pasitelkus daiktus, piešinius, rankų pirštus. Naudodami fizines ir skaitmenines priemones, laiku gaudami mokytojo grįžtamąjį ryšį, jo palaikomi, vaikai mokosi atpažinti ir paaiškinti kiekybinę informaciją perteikiančius vaizdus (pavyzdžiui, skaitmenis, piešinius, schemas). Skaičiavimo užduotis (pavyzdžiui: „Žydėjo dvi gėlytės, pražydo dar viena. Kiek žydi dabar?“) vaikai atlieka jas suvaidindami, nupiešdami, parodydami gestais, manipuliudami daiktais. 3–6 metų vaikai supranta, kad tam tikros rūšies informacija gaunama surinkus duomenis, vykdant stebėjimą ar apklausą.</p>	<p>Vaikai įsitraukia į mokytojo inicijuotus žaidimus, kuriuose skaičiuojama į priekį ir atgal (12-os ribose), pradėdama skaičiuoti nuo bet kurio skaičiaus (10-ies ribose). Naudodamiesi objektais, piešiniais, kurdami istorijas, vaikai pradeda suprasti, ką reiškia skaičius sudėti ir atimti. Iš pradžių mokosi sujungti ir išskaidyti kiekį 5-ių objektų grupėje, vėliau 10-ies ir 12-os ribose. Dalyvaudami žaismingose veiklose, vaikai neformaliai įsitraukia į skaičiavimo uždavinių sprendimą. Žaisdami ir stebėdami vaikai pradeda suprasti, jog ir atsitiktinio įvykio rezultatas gali būti numatomas, ir atranda du būdus tai padaryti: eksperimentuoti praktiškai arba bandyti mąstyti logiškai.</p>

4.4. „MATEMATINIAI ERDVĖS TYRINĖJIMAI“

Vertybines nuostatas. Nusiteikęs pažinti pasaulį jam suprantamais matematiniais būdais. Esminiai gebėjimai. Siekiama plėtoti vaikų suvokimą apie matematinius būdus erdviniams objektams pažinti ir įvairias išraiškos galimybes savo pastebėjimams apie jų formą, dydį (ilgį, tūrį), masę, padėtį ir judėjimą tam tikra kryptimi apibūdinti.

Žingsniai (pateikiami aukščiausio žingsnio)	Pasiekimai (jungiami skirstant juos pagal vaiko galias)	Ugdymo(si) gairės
---	---	-------------------

Ankstyvasis ugdymas (1–3 metai)

1–3	<p>Vaikai iki 3 metų noriai įsitraukia į įvairias eksperimentines ir kasdienėje veikloje pasitaikančias ilgio (pločio, aukščio), masės, tūrio palyginimo veiklas.</p> <p>Vaikai iki 3 metų natūraliai įsitraukia į aplinkoje esančių daiktų ir objektų tyrinėjimą. Kalbinami suaugusiojo, ima reaguoti į tokią daiktų savybę kaip forma, spalva vis geriau suprasdami, kai apie daiktą sakoma: „toks pat“, „panašus“, „skiriasi“, „kitoks“. Žaisdami ir eksperimentuodami vidaus ir lauko aplinkose, įvairiose situacijose kalbinami mokytojo, vaikai įgyja vis daugiau patirties pasirinktu būdu (gestais, kalba, piešiniais ar vadovaudamiesi instrukcijomis) duoti nurodymus dėl objekto judėjimo krypties (į kairę, į dešinę, į priekį, atgal) ir buvimo vietos (viduje, išorėje ir kt.) arba sekti kitų atitinkamus nurodymus.</p>	<p>Savo pastebėjimus jie išreiškia parodydami daiktus, kurie suaugusiojo apibūdinami šiomis su matavimu susijusiomis sąvokomis: „ilgas“ arba „trumpas“, „aukštas“ arba „žemas“.</p> <p>Vaikai jaučia raminantį suaugusiojo palaikymą, kai jų veiksmus palydi suaugusiojo žodis, veiksmo kartojimas. Kalbinami vaikai išmoksta pavadinti vis daugiau linijų, dvimačių (plokštumos) ir trimačių (erdvės) figūrų, džiaugiasi jas atpažindami paveikslėlyje, aplinkoje surasdami jų analogų;</p> <p>Kalbinami vaikai noriai įsitraukia į vaizdinių, garsinių, žodinių, judesio, pojūčių, skirtingų kategorijų objektų sekų AB (BA) kopijavimo, pratęsimo, atkartojimo, atpažinimo veiklas.</p>
-----	---	--

Ikimokyklinis ugdymas (3–6 metai)

3–6	<p>3–6 metų vaikai noriai įsitraukia į suaugusiųjų inicijuotas veiklas, skatinančias tyrinėti, kaip galima palyginti daiktų ilgį (plotį, aukštį) arba tūrį, kai daiktų sugretinti neįmanoma.</p> <p>3–6 metų vaikai, tyrinėdami aplinką, drauge su mokytoju ir kitais vaikais atranda, kiek daug erdvinės informacijos yra aplink: panašumo, elementų išdėstymo, atsikartojimo, formos bendrumo. 3–6 metų vaikai, žaisdami ir eksperimentuodami vidaus ir lauko aplinkose, įgyja vis daugiau patirties pasirinktu būdu (gestais, kalba ar piešiniais, vadovaudamiesi instrukcijomis) duoti nurodymus apie objekto judėjimo kryptį (į kairę, į dešinę, į priekį, atgal) ir buvimo vietą (viduje, išorėje ir kt.) arba sekti kitų atitinkamus nurodymus.</p>	<p>Vaikai įtraukiami į probleminių situacijų, kuriose reikia įvertinti atstumą tarp savęs ir kitų, tarp dviejų artimos aplinkos objektų, nagrinėjimą, sugalvoti ir paaiškinti, kaip įvairiose situacijose galima palyginti dviejų trijų pažįstamų objektų atitinkamą dydį. Vaikai diskutuoja, dalinasi savo pastebėjimais ir kartu sparčiai plečia su ilgio, masės, tūrio (talpos) matavimu susijusį žodyną (ilgesnis – trumpesnis, aukštesnis – žemesnis, storesnis – plonesnis, toliausiai – arčiausiai, lengvesnis – sunkesnis, talpesnis – mažiau talpus); Vaikai savo pastebėjimus išreiškia piešiniuose, lipdiniuose. Jų piešiniuose atsiranda vis daugiau detalių, vis daugiau dėmesio kreipiamą į jų išdėstymą ir dydį.</p>
-----	--	---

4.5. „SKAITMENINIŲ TECHNOLOGIJŲ PASAULIS“

Vertybines nuostatas. Siekiama padėti vaikams įgyti skaitmeninio raštingumo ir informacinio mąstymo pradmenis. Esminiai gebėjimai. Naudotis skaitmeniniais įrenginiais, ieškoti, vertinti kaupti informaciją, saugiai naudoti, pristatyti informaciją, ja keistis, bendrauti ir bendradarbiauti tinkluose, keisti turimą ir kurti naują skaitmeninį turinį.

Žingsniai (pateikiami aukščiausio žingsnio)	Pasiekimai (jungiami skirstant juos pagal vaiko galias)	Ugdymo(si) gairės
Ankstyvasis ugdymas (1–3 metai)		
1–3	Vaikai iki 3 metų žaisdami, tyrinėdami aplinką, domisi grupėje ir mokykloje esančiais įvairiais jų amžių atitinkančiais išmaniaisiais daiktais be ekranų (žaislais, robotukais, rašikliais ir kt.). Vaikai iki 3 metų žaisdami atlieka dviejų nesudėtingų, jiems suprantamų veiksmų sekas (pavyzdžiui, paimti kamuolį ir paduoti draugui, linguoti ir ploti, dėlioti kaladėles).	Skaitmeninių priemonių saugaus ir atsakingo naudojimo, virtualaus bendravimo taisyklės vaikai sužino ir mokosi taikyti jas aptardami su suaugusiuoju (mokytoju, tėvais (globėjais)), nagrinėdami įvairias situacijas ir pavyzdžius. Skaitmeninį raštingumą vaikai atranda įsitraukdami į įvairias mokytojo paskatintas kūrybines, tyrinėjimo ir judrias veiklas, vykstančias realios aplinkos kontekstuose.
Ikimokyklinis ugdymas (3–6 metai)		
3-6	3–6 metų vaikai veiksmų sekas (algoritmus) problemoms spręsti suvokia ir elementariai taiko stebėdami, žaisdami, nagrinėdami ir įvardydami įvairių procesų, kasdienių darbų ir veiklų atlikimą žingsniais, veiksmų eiliškumą, susitarimus-taisykles. Programavimo aplinkose kuria ir vykdo paprastas komandų sekas. Pradedama suprasti, kaip valdomi robotai, išbandydamas sudarytą paprastą programą atpažįsta klaidas ir koreguoja veiksmų seką.	Žaisdami mokosi žodines komandas pateikti vaizdiniais, garsiniais ir kitais simboliais bei atlikti jais žymimus veiksmus. Vaikai užrašo komandų sekas simbolių sekomis ir mokosi jas „perskaityti“ bei atlikti. Siekdami rezultato ir naudodamiesi realiais objektais kaip simboliais (kaladėlėmis, akmenukais, piešiniais, kortelėmis ir kt.), vaikai dėlioja ir atlieka veiksmų seką. Žaisdami, konstruodami, vaikai bando sudėlioti veiksmų sekas, kurias atlieka skaitmeniniai objektai (robotukai, valdikliai ir pan.). Vaikai nurodo, kuo skiriasi rezultatai, kai komandas atlieka žmogus ir robotas.
5. UGDYMO(SI) SRITIS „KURIU IR IŠREIŠKIU“		Taikomos strategijos
Ugdymo srities paskirtis – plėtoti estetinį suvokimą, meninę raišką, gebėjimą žaisti, kūrybingumą, tyrinėjimą, emocijų suvokimą ir raišką.		Žaismingumą skatinimas, improvizacinių žaidimų skatinimas, bendravimo skatinantis, įvairios meninės - projektinės veiklos, žaidimai, eksperimentavimas ir netradicinis požiūris į daiktus, kontekstų kūrimas, interaktyvios veiklos, individualios veiklos, grupinės - projektinės veiklos, vaikų iniciatyvų skatinimas.
5.1. „ŽAIDIMO RAIŠKA“		
Vertybines nuostatas. Nusiteikęs kartu su kitais vaikais plėtoti žaidimus, kurdamas vaikų žaidimų kultūrą. Esminiai gebėjimai. Individualiai ir drauge su kitais žaidžia ir pats kuria įvairius žaidimus: režisūriniai, vaidmenų ir žaidimus su taisyklėmis, moka laikytis skirtingų žaidimų taisyklių.		
Žingsniai (pateikiami aukščiausio žingsnio)	Pasiekimai (jungiami skirstant juos pagal vaiko galias)	Ugdymo(si) gairės
Ankstyvasis ugdymas (1–3 metai)		

1–3	Vaikai atpažįsta, emociškai atliepia, įsitraukia į suaugusiųjų žaidimus (kykavimai, mylavimai, juokinimai) ir patys juos inicijuoja, kurdami ugdymosi situacijas. Aktyviai tyrinėja žaislus, daiktus, atrasdami ir į tyrinėjimo repertuarą įtraukdami naujus veiksmus (sugriebti, mesti, ridenti ir pn.), pažįsta objektus, jų savybes ir bando juos įvardyti.	Drašina vaiką veikti, tyrinėti, rodyti iniciatyvą. Veikia kartu su juo. Žaidina vaikus, kalba įvairiomis emocijomis intonacijomis, naudoja įvairių tempą. Tuos pačius žaidimus, pokštavimus kartoja keletą kartų, siekdamas, kad vaikas įsimintų. Rodo vaikams kaip galima veikti su daiktais, skatina vaiką pamėgdžioti, atrasti naujų veikimo būdų. Kalba maloniomis, linksmomis intonacijomis, skatina mėgdžioti veiksmus ir intonacijas. Parūpina įvairių žaislų, leidžia jais naudotis. Gėrisi, skatina vaikų žaidimus, žaisdamas drauge reiškia įvairias emocijas, skatina vaikus pasakoti, ką jie daro.
-----	--	--

Ikimokyklinis ugdymas (3–6 metai)

3–6	Pasirinktoje ar susikurtoje žaidimo aplinkoje (lėlių namelis, miškas, gyvūnų aptvaras, miesto gatvės, geležinkelis ir pn.), pasitelkę nedidelius objektus ir žaislus vaikas kuria žaidimo įvykius, pats atlikdamas veiksmus su skirtingais personažais. Pats atlieka vaidmenis ir pats kuria jo patirtis atliepanti žaidimo siužetą. Vaikai prisiima vaidmenį ir remdamiesi savo patirtimi konstruoja pažįstamus įvykius ir kasdienes situacijas. Žaisdami dviese ar keliese per konkrečius prisiimtus vaidmenis ir įsivaizduojamus vaidmenų tarpusavio santykius vaikai drauge konstruoja žaidimo siužetą. Vaikai vysto sudėtingus, jų gyvenimo patirtimi, mėgstamų pasakų, istorijų, TV programų siužetais paremtus scenarijus. Vaikai ugdomi gebėjimą vienu metu veikti dviejuose lygmenys - kontroliuoti vaidmens atlikimą ir realius savo santykius su kitais žaidėjais. Vaikai kuria bendrai įgyta patirtimi grįstus žaidimų pasaulius, plėtodami ilgalaikius, tęstinius didesnės grupės dalies vaikų žaidimus. Žaisdami vaikai perpranta taisyklių prasmę, mokosi jų laikytis ir patys kurti naujus žaidimus su taisyklėmis.	Parūpina žaidimams tikrų daiktų. Parodo, kaip galima žaisti su teatro lėlėmis, siūlo vaikams pažaisti matytą pasaką. Skatina vaikus reikšti natūraliai kylančias emocijas, nelygina vaiko išraiškos su kito vaiko. Drauge žaidžia muzikinius žaidimus ir ratelius, parodo ir skatina laisvai, savaip kartoti veiksmus. Paaiškina vaikams siužetus, daro pauzes, kad vaikai galėtų sutelkti mintis, sumanymus ir pagal juos veikti. Siūlo vaikams naudoti įvairius butaforinius daiktus, parodo, kaip tie patys daiktai gali būti panaudoti įvairiose situacijose.
-----	---	---

5.2. „MUZIKOS RAIŠKA“

Vertybinės nuostatos. Siekiama padėti vaikams tyrinėti garsų ir muzikos pasaulį, pažinti muzikos vertingumą, išbandyti įvairias muzikinės raiškos priemones ir būdus.

Esminiai gebėjimai. Muzikinė veikla pratina girdėti, atkartoti dainuojant ir muzikuojant, kurti, siekti meistriškumo, ugdyti drausmingumą, suteikia saviraiškos galimybę, padeda patirti bendrumo jausmą muzikuojant drauge, gilina estetinį suvokimą.

Žingsniai (pateikiami aukščiausio žingsnio)	Pasiekimai (jungiami skirstant juos pagal vaiko galias)	Ugdymo(si) gairės
---	---	-------------------

Ankstyvasis ugdymas (1–3 metai)

1–3	<p>Intuityviai domisi, tyrinėja garsų pasaulį balsu, aplinkoje esančiais daiktais, instrumentais. Dairosi, ieškodamas garso šaltinio, reaguoja į garso aukščio skirtumus, trumpam sutelkia dėmesį į aplinkoje skambančią muziką. Gestais ir čiauškejimu reaguoja į lopšines, žaidimus su judesiais, ritminius ir melodinius darinius. Imituoja suaugusiųjų vokalizavimą, ypač ilgus garsus. Ritmiškai linguoja, supasi, ploja, krato barškučius ir skambaliukus. Čiaška nereguliais ritmo dariniais, spontaniškai žaidžia balso intonacijomis, sutelkia dėmesį į muzikos ir aplinkos garsus, juos mėgdžioja. Imituoja kai kuriuos pažįstamus melodinius ir ritminius darinius. Apžiūrinėja, tyrinėja muzikos instrumentus, aplinkos daiktus, jais išgauna garsus. Vienas ir kartu su kitais dainuoja nesudėtingas daineles, jų tekstą interpretuoja kūno judesiais. Imituoja ritmo ir melodinius darinius, vis tiksliau išlaiko ritminį pulsą. Groja lengvai įvaldomais melodiniais ir mušamaisiais instrumentais. Juda (su priemonėmis ir be jų) klausydamas ir kurdamas. Išlaiko dėmesį klausydamasis muzikos kūrinio, atpažįsta kai kurias anksčiau girdėtas melodijas ir klausytus kūrinius. Įvardija arba parodo, kad supranta kai kuriuos muzikos kontrastus (garsiai – tyliai; greitai – lėtai, linksmai – liūdnai). Muzikinę raišką naudoja kitoje veikloje. Noriai muzikuoja individualiai ir grupėje.</p>	<p>Dainuoja vaikams liaudies daineles, nešiojant ritmingai sūpuoja, kilnoja, judina jo rankas. Klausosi įvairių stilių muzikos, bei sudaro muzikinę aplinką, kurioje vaikas galėtų išgirsti įvairius aplinkinio pasaulio garsus. Skatina vaikus groti muzikiniais instrumentais, grojančiais žaislais. Dainuoja su vaikais įvairias daineles, klausosi muzikos, judesiais imituoja tekstą.</p>
-----	---	--

Ikimokyklinis ugdymas (3–6 metai)

3–6	<p>Aiškiai skiria kalbėjimą nuo dainavimo, tyrinėja savo balso galimybes. Tyrinėja įvairesnius garso išgavimo būdus pasitelkdamas kūno perkusiją, gamtos medžiagas, muzikos instrumentus ir kitus daiktus, skanduoja, ploja, išbando sudėtingesnius judesius. Individualiai ir su kitais dainuoja autorines ir liaudies dainas dažniausiai tiksliai intonuodamas. Improvizuoja vokales melodijas, įgaunančias struktūrinių muzikos savybių. Instrumentais ar kūno perkusija groja nustatytu pulsu ir pakartoja trumpus ritminius bei melodinius darinius. Judesį derina su dainavimu, ritmišku skandavimu, judesiais atliepia muzikos nuotaiką, tempą ir stilių. Pavadina keletą muzikos instrumentų, atpažįsta kai kuriuos tembrus. Muzikuodamas su kitais vaikais klausosi, kaip jo indėlis dera su kitais. Savais žodžiais išsako kilusius įspūdžius apie klausomus kūrinius ar atlikimą.</p>	<p>Parūpina vaikams kuo daugiau muzikinių instrumentų skatina, vaikus jais groti. Skatina vaikus improvizuoti, kurti balsu ir judesiu. Dainuoja su vaikais vienbalses ir dialogines dainas, skatina vaikus dainuoti individualiai. Drauge su vaikais kuria ritmus, melodijas ketureiliams, mįslėms, patarlėms ir pan. Skatina vaikus dainuoti visur kur įmanoma: grupėje, lauke, dirbant ir kt. Sudaro sąlygas klausytis įvairių epochų, kultūrų ir stiliaus muzikos.</p>
-----	--	---

5.3. „ŠOKIO RAIŠKA“

Vertybines nuostatos. Siekiama padėti vaikams tyrinėti savo kūno judesių galimybes, plėtoti motorinių judesių ir kinestetinį intelektą, gerinti kūrybinį ir kritinį mąstymą, pasitikėjimą, ištvėrę ir toleranciją. Esminiai gebėjimai. Šokant atrasti galimybes derinti laisvą judesį ir ritminius pratimus, susipažinti su liaudies rateliais, įvairiais šokio žanrais, mėginti kurti choreografines kompozicijas, puoselėti judesių kultūrą, estetinį skonį ir pagarbą vienas kitam.

Žingsniai (pateikiami aukščiausio žingsnio)	Pasiekimai (jungiami skirstant juos pagal vaiko galias)	Ugdymo(si) gairės
---	---	-------------------

Ankstyvasis ugdymas (1–3 metai)

1–3	Drąsiai tyrinėja erdvę, juda natūraliai ir spontaniškai, reaguoja į suaugusiojo judesius ir bando juos imituoti. Tyrinėja judėjimo kryptis, atlieka keletą skirtingų judesių stovėdamas vietoje, persikeldamas erdvėje, šoka naudodamas priemones. Atlieka paprastus ratelius ir dainuojamuosius žaidimus, bandydamas nustatyti kryptimi koordinuotai judėti su kitais. Vienu metu judina kelias kūno dalis. Improvizuoja judesiais atliepdamas muzikos nuotaiką ir savybes, kuria, kurį laiką prisimena ir kartoja įvairias dviejų trijų judesių kombinacijas.	Skatina vaikams tyrinėti įvairius judesius, žaidina juos, naudojant plaštakų, galvos judesius, kykavimus. Žaidžia su vaikais muzikinius žaidimus, ratelius, skatina juos judėti pagal muziką einant, bėgant, apsisukant. Skatina vaikus šokti tyloje, kad atsiskleistų jų ritmo suvokimas.
-----	---	--

Ikimokyklinis ugdymas (3–6 metai)

3–6	Atskiri judesiai, o vėliau ir jų deriniai padeda 3–6 metų vaikui išlaisvinti kūno koordinaciją ir plastiškumą, todėl jis pradeda judėti erdvėje išivaizduojama vingiuota linija, mokosi koordinuoti savo kūną. Vaikai naudoja laisvus tekamuosius judesius, kurie padeda kontroliuoti kūno energiją ir įtampą. Augdami ir judėdami vaikai mokosi valdyti savo kūną: judėti ta pačia puse, išlaikyti pusiausvyrą, demonstruoti lankstumą, reguliarių ir gilų kvėpavimą. Vaikai atpažįsta ir įvardija pagrindinius judėjimo būdus vietoje ir persikeliant erdvėje (pavyzdžiui, šuoliukai, pritūpimai, sukiniai, paprasti žingsneliai). Ilgainiui vaikai spontaniškus judesius keičia į sąmoningai struktūruotą judesių seką ir judesys tampa šokiu.	Sudaro vaikams galimybę žaisti muzikinius žaidimus, eiti ratelius, dainuoti dainas, klausytis muzikos įrašų. Kartu su vaikais žaidžia vaizduojamuosius žaidimus ir nuolat siūlo naujus. Skatina vaikus naudoti natūralius judesius. Padeda vaikams sieti pamatytą personažą su atliekamais judesiais, vartoja frazes, pvz.: „šokinėja aukštai kaip varlė“ ir kt. Siūlo vaikams stebėti gamtą, atkreipti dėmesį, kaip kokie gamtos reiškiniai ir aplinkos objektai juda ar nejuda, ir ieškoti idėjų kuriant savo judesių sekas.
-----	---	--

5.4. „DAILĖS RAIŠKA“

Vertybines nuostatos. Siekiama padėti vizualinės raiškos priemonėmis vaikams išreikšti save, savo jausmus, emocijas, potyrius, savo pasaulio matymą ir supratimą apie tam tikrus reiškinius, plėtoti vaizdinį ir erdvinį mąstymą, kūrybingumą. Esminiai gebėjimai. Dailės raiška padeda atrasti ir plėtoti vaikų autentišką vaizdavimo stilių.

Žingsniai (pateikiami aukščiausio žingsnio)	Pasiekimai (jungiami skirstant juos pagal vaiko galias)	Ugdymo(si) gairės
---	---	-------------------

Ankstyvasis ugdymas (1–3 metai)		
1–3	<p>Vaikai iki 3 metų spontaniškai tyrinėja mokytojo pasiūlytas vizualinės raiškos priemones: jas liečia, judina, brauko, spaudo, teploja dažais, pirštukais, pastebi pėdsaką, spalvą, liniją, dėmę, pajaučia tekstūrą, skirtingų faktūrų medžiagiškumo paviršius. Remdamiesi patyrimu vaikai pradeda suprasti rankos judesių ir piešimo priemonės paliekamo pėdsako ryšį. Jie tyrinėja savo keverzones ir terliones, bando apie jas pasakoti, kai suaugusieji palankiai reaguoja, drąsina ir komentuoja vaikų piešinius. Vaikų kūrybines iniciatyvas pažadina galimybė nevaržomai veikti savo tempu, pagal savo norus ir galias. Tobulėjant motorikai bei akies ir rankos koordinacijai, vaikai ima vis labiau kontroliuoti savo judesius, jų kryptis ir vaizduoti įvairesnes linijas, formas.</p>	<p>Sudaro sąlygas vaikams pamatyti žaismingą, elementarių pasikartojančių veiksmų piešimą, lipdymą, skatina vaikus bandyti patiems. Siūlo vaikams geros kokybės minkštų, ryškių dailės priemonių, kad jomis veikdamas vaikas patirtų džiaugsmą. Sudaro vaikams galimybes žaisti, tepinėti dažais, paišelioti, dėti spaudus ir kt. ant įvairaus formato ir tekstūros popieriaus. Skatina vaikus pasakoti apie savo piešinį, lipdinį. Stebi vaiko raiškos procesą, randa būdų užtikrinti, kad jis būtų džiaugsmingas ir teikiantis vaikams teigiamas emocijas. Siūlo vaikams eksperimentuoti įvairesnėmis priemonėmis ir medžiagomis: molis, vaškas, vilna, šlapias popierius ir kt.</p>

Ikmokyklinis ugdymas (3–6 metai)		
3–6	<p>3–6 metų vaikų spontaniškai kuriamų vaizdų atradimas, stebėjimas, tyrinėjimas perauga į tikslingą grafinių ir spalvinių vaizdų kūrimą – piešimą. Įsitraukdami į mokytojo inicijuojamas kūrybines veiklas, vaikai išbando ir tyrinėja įvairias grafinės ir spalvinės raiškos priemones ir medžiagas. Vizualinių raiškos priemonių ir įrankių įvairovė, jų tyrinėjimas ir kūrybinis veikimas skatina vaikų grafinę ir spalvinę raišką.</p>	<p>Sudaro vaikams galimybę kuriant veikti taip kaip jis to nori. Skatina žaismingai eksperimentuoti linijomis, spalvomis, formomis. Padeda vaikams suprasti, kad iš įvairių medžiagų, buities atliekų galima sukurti originalių, gražių darbų. Drąsina kurti darbelius iš smulkių detalių. Inicijuoja vaikų kūrybinius projektus skatinančius vaikų kūrybiškumą. Suteikia vaikams galimybę kurti ornamentus, dekoruoti audinius, daiktus grafiniais ženklais ir simboliais. Organizuota eksperimentus kuriuose vaikams sudaromos sąlygos netikėčiausiais būdais pažinti dailės medžiagų galimybes.</p>

5.5. „TEATRO RAIŠKA“

Vertybinės nuostatos. Siekiama padėti vaikams tyrinėti ir pažinti teatrinę raiškos formų įvairovę, patiems išbandyti skirtingas teatrinės raiškos priemones.

Esminiai gebėjimai. Vaidybinės improvizacijos pasitelkiant savo kūno judesius, muzikavimą, spontanišką dainavimą bei kuriant improvizacinius teatro vaidinimus sau ir draugams, plėtoja vaikų kūrybiškumą ir pagilina estetinį pasaulio pažinimą teatro meno formomis.

Žingsniai (pateikiami aukščiausio žingsnio)	Pasiekimai (jungiami skirstant juos pagal vaiko galias)	Ugdymo(si) gairės
---	---	-------------------

Ankstyvasis ugdymas (1–3 metai)		
1–3	<p>Išbando balso, kūno ir mimikos raiškas ir priemones, siekdamas emocinio poveikio aplinkiniams pasirenka pritarimo sulaukusias raiškas. Režisūrinių ir vaidmenų žaidimų metu atlikdamas pasirinktą vaidmenį pasitelkia kūno judesius, veido mimiką, balso intonacijas ir priemones.</p>	<p>Rodo vaikams kaip galima veikti su daiktai, skatina vaiką pamėgdžioti, atrasti naujų veikimo būdų. Kalba maloniomis, linksmomis intonacijomis, skatina mėgdžioti veiksmus ir intonacijas. Skatina vaikus įsiklausyti į veikėjus, siužetą, rodo vaikams veiksmus ir leidžia jiems improvizuoti, reikšti tokias emocijas, kokios tuo</p>

		metu kyla.
Ikimokyklinis ugdymas (3–6 metai)		
3–6	3–6 metų vaikų menami žaidimai labai artimi kūrybinei dramai, juose daug vaidybos elementų. Atlikdami simbolinius vaidmenis, vaikai naudoja išraiškingus kūno judesius, veido mimiką, balso intonacijas, giliai išgyvena kuriamas situacijas ir kartu mokosi tiksliau, aiškiau, autentiškai, kūrybiškai perteikti savo išgyvenimus kitiems vaikams ir artimiems suaugusiesiems.	Mokytojas palaiko ir paskatina kūrybišką vaiko raišką pastebėdamas, įsitraukdamas ir pats ją modeliudamas. Parodo, kaip galima žaisti su teatro lėlėmis, siūlo vaikams pažaisti matytą pasaką. Skatina vaikus vaidinti, parodo, kaip galima judėti ir kalbėti-intonuoti pagal tipiškus veikėjo bruožus, tempo ritmą. Palankiai vertina stebimus vaikų vaidinimus, klausia jeigu kas neaišku ir kt.

V. Vaikų ugdymosi pažanga, ugdymosi tęstinumas

5.1. Vaikų ugdymosi pažangos vertinimas

Vaiko pasiekimai – tai susiformavusios vertybinės nuostatos, gebėjimai, supratimas, patirtis.

Vertinimas – tai nuolatinis informacijos apie vaiką, jo ugdymo(si) ypatumus bei daromą pažangą kaupimas, interpretavimas ir apibendrinimas (žr. 5 pav.)

5 pav. Vaikų pasiekimų vertinimo procesas

Ikimokyklinio ugdymo mokytojai planuoja individualius susitikimus su tėvais iš anksto sutartu laiku ir aptaria vaiko pažangą, gebėjimus bei numato tolimesnio ugdymo kryptis. Mokytojai pasiekimų vertinimą atlieka nuolat, o dokumentuoja du kartus per mokslo

metus. Pirmasis vertinimas vyksta rudenį, jo tikslas – geriau pažinti vaiką, jo pomėgius, įvairius gebėjimus bei numatyti jo ugdymo kryptis ir uždavinius. Antrą kartą vaikas vertinamas pavasarį. Šio vertinimo tikslas - nustatyti vaiko ugdymo(si) pažangą, t. y. sritis, kuriose pasiekimai yra akivaizdūs, ir sritis, kuriose pasiekimai nežymūs. Toks vertinimas padeda išlaikyti ugdymo(si) tęstinumą, planuoti individualų darbą su vaikais, numatyti pagalbos vaikui formas ir būdus.

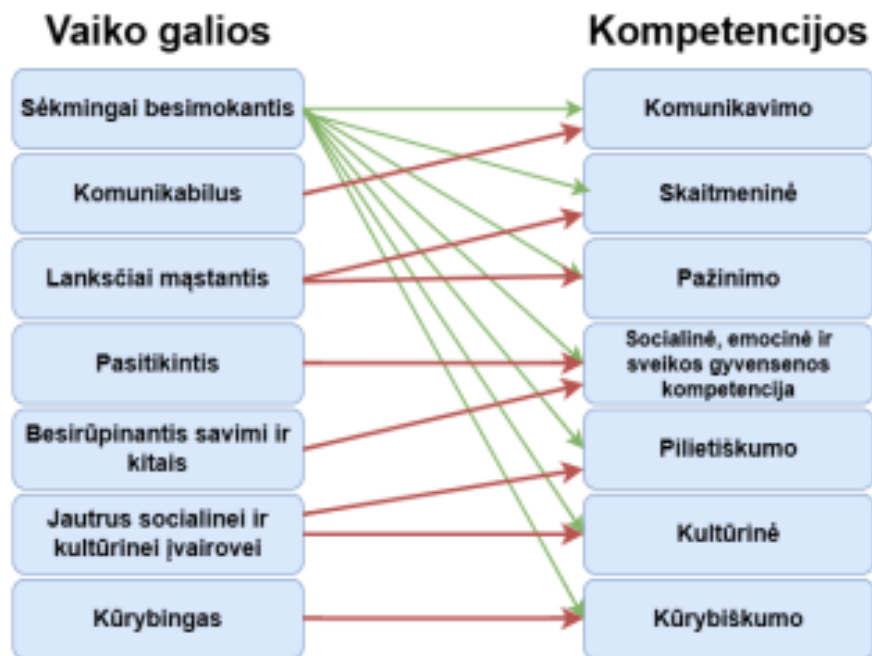
Informacija apie vaiką renkama įvairiais būdais:

- stebint vaiką natūralioje veikloje, t. y. žaidžiant, tyrinėjant, kuriant, judant; analizuojant vaiko kūrybą;
- analizuojant veiklos, elgesio vaizdo įrašus, nuotraukas.

Vertinimo medžiaga kaupiama individualiuose vaiko gebėjimų ir pasiekimų segtuvuose. Vertinimo medžiaga atspindi visuminį vaiko ugdymą(si): įvairūs vaiko dailės darbeliai, sukurtos knygelės, vaiko rašytinės kalbos pavyzdžiai, mokytojų užfiksuoti vaiko keliami klausimai, pasakojimai. Sukaupta medžiaga – informatyvi: užrašytas vaiko vardas, data, gali būti užrašyti vaiko išsakyti įvertinimai, mokytojo pozityvūs komentarai, gali būti nurodytas įdėtos vertinimo medžiagos tikslas. Vaiko gebėjimų ir pasiekimų segtuvuose kaupiama informacija skirta visiems: mokytojams, tėvams, pačiam vaikui, Mokyklos vadovams. Vaiko segtuvai padėti visiems prieinamoje vietoje.

5.3. Ugdymosi tęstinumas

Vaikų gebėjimų ugdymo tęstinumą garantuoja Priešmokyklinio ugdymo ir ugdymosi programa (2022), kurioje numatomas vaiko ugdymas pagal programoje išskirtas 6 ugdymosi sritis: Visos ugdymosi sritys yra lygiavertės ir ugdomos integraliai pagal septynias kompetencijas: socialinę emocinę ir sveikos gyvensenos, kultūrinę, pažinimo, komunikavimo, pilietiškumo, skaitmeninę, kūrybiškumo. Ikmokykliniame ugdyme įgytų galių visuma užtikrina vaiko kompetencijų, numatytų priešmokyklinio ugdymo programoje, ugdymąsi. (žr. 6 pav.).

6 pav. Vaiko galių ir kompetencijų atitikties schema

VI. Baigiamosios nuostatos

Ikimokyklinio ugdymo programa buvo pristatyta Mokyklos bendruomenei 2025 m. balandžio 23 d., pedagogų tarybos susirinkimo metu. Pristatymo metu pedagogai buvo supažindinti su ikimokyklinio ugdymo tikslu, ugdymo principais, numatytais ugdomosios veiklos kryptimis bei vaikų pasiekimų vertinimo būdais. Bendruomenė buvo supažindinta su programos struktūra, turiniu bei jos įgyvendinimo galimybėmis, siekiant užtikrinti kokybišką ir nuoseklų vaikų ugdymą.

Siekiant užtikrinti programos aktualumą, atitikimą vaikų ugdymo(si) poreikiams bei švietimo politikos kaitai, programa bus peržiūrima kas metus pedagogų tarybos posėdžio metu. Reguliaria peržiūra bus siekiama sudaryti galimybes įvertinti programos įgyvendinimo praktiką, identifikuoti kylančius iššūkius bei atnaujinti ugdymo turinį atsižvelgiant į vaikų pasiekimų analizę, pedagogų refleksijas bei tėvų bendruomenės siūlymus.

Programos koregavimas numatomas kas penkerius metus, vadovaujantis ilgalaikio ugdymo planavimo principais ir atsižvelgiant į nacionalinius bei vietinius teisės aktus ir švietimo kokybės reikalavimus. Pirminis programos koregavimas numatomas 2030 m. Vėliau atnaujinimai numatomi kas penkerius metus – 2035 m. ir t.t. Tačiau, esant poreikiui – pavyzdžiui, pasikeitus švietimo politikos nuostatoms, atsiradus reikšmingiems vaikų ugdymo(si) poreikių pokyčiams ar įgyvendinant vidinius įsivertinimo rezultatus – programa

gali būti koreguojama ir dažniau. Tokie sprendimai bus priimami kolegialiai, pedagogų tarybos posėdžiuose, įtraukiant visą bendruomenę.

Literatūros sąrašas

1. Švietimo, mokslo ir sporto ministro 2023 m. rugsėjo 4 d. įsakymas Nr. V-1142 „Dėl Ikimokyklinio ugdymo programos gairių patvirtinimo“ (Suvestinė redakcija).
Prieiga per internetą: <https://e-seimasx.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/76bb8f404b5911ee8185e4f3ad07094a/asr>
[tikrinta 2025-08-24]
2. Jungtinių Tautų Organizacija. (1999). *Vaiko teisių konvencija*. Prieiga per internetą: https://socmin.lrv.lt/uploads/socmin/documents/files/pdf/12087_vaiko-teisiu-konvencija.pdf [tikrinta 2025-08-24]
3. Lietuvos Respublikos Seimas. (2003). *Dėl Vaiko gerovės valstybės politikos koncepcijos patvirtinimo*. Prieiga per internetą: <https://www.e-tar.lt/mobile/legalAct.html?documentId=TAR.1882ABF8B6AB&lang=lt> [tikrinta 2025-08-24]
4. Lietuvos Respublikos Seimas. (2003). *Vaiko gerovės valstybės politikos koncepcija*. Prieiga per internetą: <https://www.e-tar.lt/portal/ru/legalAct/TAR.1882ABF8B6AB> [tikrinta 2025-08-24]
5. Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerija. (2023). *Gyvenimo įgūdžių ugdymo programa*. Prieiga per internetą: https://smsm.lrv.lt/uploads/smsm/documents/files/GIP_mokytojams.pdf [tikrinta 2025-08-24]
6. Mokyklų įsivertinimas (instrumentai, rezultatai). Nacionalinė švietimo agentūra. Prieiga per internetą: <https://www.nsa.smm.lt/mokyklu-veiklospletra-ir-pedagogu-kvalifikacija/mokyklu-veiklos-tobulinimas/mokyklu-isivertinimasinstrumentai-rezultatai/> [tikrinta 2025-08-24]
7. Monkevičienė, O. ir kt. (2021). *Žaismė ir atradimai. Rekomendacijos ikimokyklinio ugdymo pedagogui*. Vilnius.
8. Švietimo, mokslo ir sporto ministerija. (2020). *Kūrybinio ugdymo metodikos apžvalga: kaip ugdyti vaikų kūrybiškumą ir kritinį mąstymą*. Prieiga per internetą: <https://emokykla.lt/upload/files/2023/05/26/meninis-technol-leidynys1107.pdf> [tikrinta 2025-08-24]
9. Švietimo, mokslo ir sporto ministerija. (2021). *Rekomendacijos ikimokyklinio ugdymo pedagogams: Žaismė ir atradimai*. Vilnius
10. Europos socialinio fondo agentūra. (2023) *Universalaus dizaino mokymuisi gairės: mokymosi kelias kiekvienam ir kiekvienai*. Prieiga per internetą: <https://tukstantmeciomokyklos.lt/wp-content/uploads/2023/11/Universalaus-dizaino->

[mokymuisi-gaires.pdf](#) [tikrinta 2025-08-24]

11. Švietimo, mokslo ir sporto ministerija (2022). *Itraukties švietime plėtros gairės*.

Prieiga per internetą:

<https://smsm.lrv.lt/uploads/smsm/documents/files/aalaikini/Itraukties%20svietime%20pletros%20gaires%201.pdf> [tikrinta 2025-08-24]

Priedai

Priedas Nr. 1 Mokyklos veiklos kokybė

Įsivertinimas

Išvados apie Mokyklos veiklos kokybę

Mokyklos stiprieji veiklos aspektai:

1. Mokytojas bendrauja taip, kad vaikai pasitikėtų savo jėgomis, didžiutuosi savo individualumu ir unikalėmis savybėmis (*1.1.2.).
2. Mokytojas kuria socialines sąveikas grupėje, kurios skatina vaikus savarankiškai veikti, mokytis bendradarbiauti (1.1.2.).
3. Vaikai jaučiasi priklausantys grupės bendruomenei: žino, kad visada gali tikėtis mokytojo ir draugų pagalbos ir patys gali padėti savo draugams (1.1.3.).
4. Mokytojas kuria su kiekvienu vaiku prieraišų individualų santykį (3.3.2.).
5. Mokytojas palaiko žaidimų įvairovę grupėje (pagal vaikų amžių, pomėgius, situaciją) (4.3.3.).
6. Mokytojas sistemingai stebi ir fiksuoja vaikų pasiekimus, dokumentuoja vaikų daromą pažangą, lygina ankstesnius vaiko pasiekimus su esamais, viešai nelygina vaikų pasiekimų tarpusavyje (5.5.1.).
7. Mokytojas planuoja ugdymą(si), remdamasis žiniomis apie vaikų jau turimus gebėjimus, nuostatas, žinias ir ir supratimą, jų individualius ugdymosi poreikius ir siekdamas vaikų ugdymosi pasiekimų augimo (5.5.2.).
8. Mokytojo parengtas ilgalaikis planas yra nuoseklus (savaitinių planų tarpusavio tęstinumas), paremtas savo veiklos refleksija, derantis su ikimokyklinio ir (ar) priešmokyklinio ugdymo programų tikslais (5.5.2.).
9. Mokytojas gerbia kiekvieną šeimą, kviečia šeimos narius bendradarbiauti, parodo, kad jie yra laukiami ir randa būdų, kaip juos įtraukti į vaikų ugdymosi procesą (6.6.1.).
10. Mokytojas užtikrina informacijos apie šeimas ir vaikus konfidencialumą (6.6.1.).
11. Mokytojai bendradarbiauja tarpusavyje ir su kitais specialistais, siekdami pagerinti tiek savo pedagoginę praktiką, tiek ir ugdymo kokybę apskritai (7.7.2.).

Mokyklos tobulintini veiklos aspektai:

1. Mokytojas kviečia tėvus į grupę vesti ugdomąjį renginį (papasakoti apie savo profesijas, mėgstamas veiklas ir vaikystės knygas, keliones ir kt.) (6.6.1.) .

2. Bendrų veiklų metu sudaro galimybes šeimoms geriau pažinti vieni kitus (6.6.1.).
 3. Tėvai yra informuoti apie vaikui naudingas paslaugas ir už mokyklos ribų (6.6.2.).
 4. Su mokytoju sutariame, koku dažnumu ir kokios apimties gausiu informaciją apie vaiko pasiekimus ir daromą pažangą (6.6.2.).
 5. Tėvai informuoti apie mokytojo naudojamą veiksmingą ugdymo strategijas ir priemones (6.6.2.).
- *- tema arba veiklos rodiklis pagal mokyklų, vykdančių ikimokyklinio ir (ar) priešmokyklinio ugdymo programas, veiklos kokybės įsivertinimo metodiką (TAR, 2023 – 01 – 30, Nr. 1530).

DETALŪS METADUOMENYS

Dokumento sudarytojas (-ai)	Vilniaus miesto savivaldybė 188710061, Konstitucijos pr. 3, LT-09601, Vilnius
Dokumento pavadinimas (antraštė)	DĖL PRITARIMO VILNIAUS LOPŠELIO-DARŽELIO „AŽUOLAS“ IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMAI
Dokumento registracijos data ir numeris	2025-09-08 Nr. A15-1662/25
Dokumento gavimo data ir dokumento gavimo registracijos numeris	–
Dokumento specifikacijos identifikavimo žymuo	ADOC-V1.0
Parašo paskirtis	Pasirašymas
Parašą sukūrusio asmens vardas, pavardė ir pareigos	Almeda Kučinskienė, Ikimokyklinio ugdymo skyriaus vedėja, Ikimokyklinio ugdymo skyrius
Sertifikatas išduotas	ALMEDA KUČINSKIENĖ LT
Parašo sukūrimo data ir laikas	2025-09-08 15:57:59 (GMT+03:00)
Parašo formatas	XAdES-T
Laiko žymoje nurodytas laikas	2025-09-08 15:58:17 (GMT+03:00)
Informacija apie sertifikavimo paslaugų teikėją	EID-SK 2016, AS Sertifitseerimiskeskus EE
Sertifikato galiojimo laikas	2024-02-28 19:13:13 – 2029-02-26 23:59:59
Informacija apie būdus, naudotus metaduomenų vientisumui užtikrinti	"Registravimas" paskirties metaduomenų vientisumas užtikrintas naudojant "RCSC IssuingCA-2, VI Registru Centras - i.k. 124110246 LT" išduotą sertifikatą "Dokumentų valdymo sistema Avilys, Vilniaus miesto savivaldybės administracija, į.k. 188710061 LT", sertifikatas galioja nuo 2024-12-18 11:49:40 iki 2027-12-18 11:49:40
Pagrindinio dokumento priedų skaičius	1
Pagrindinio dokumento priedamų dokumentų skaičius	–
Priedamo dokumento sudarytojas (-ai)	–
Priedamo dokumento pavadinimas (antraštė)	–
Priedamo dokumento registracijos data ir numeris	–
Programinės įrangos, kuria naudojantis sudarytas elektroninis dokumentas, pavadinimas	Dokumentų valdymo sistema „Avilys“, versija 3.5.84.1
Informacija apie elektroninio dokumento ir elektroninio (-ių) parašo (-ų) tikrinimą (tikrinimo data)	Atitinka specifikacijos keliamus reikalavimus. Visi dokumente esantys elektroniniai parašai galioja (2025-09-08 16:04:46)
Paieškos nuoroda	–
Papildomi metaduomenys	Nuorašą suformavo 2025-09-08 16:04:46 Dokumentų valdymo sistema „Avilys“